

Kom godt i gang!

Inspiration til arbejdet med
Europæisk sprogportfolio
i sprogundervisningen
i 1.-6. klasse

Udarbejdet af ECML Kontaktpunkt Danmark
med støtte fra Undervisningsministeriets
udlodningsmidler

August 2017

Dette inspirationsmateriale er udarbejdet med støtte fra Undervisningsministeriets udlodningsmidler 2016.

Inspirationsmateriale er udarbejdet for ECML Kontaktpunkt Danmark af en arbejdsgruppe bestående af Line Møller Daugaard, Nina Hauge Jensen, Dorte Sørensen og Gabriele Wolf, VIA University College.

ECML Kontaktpunkt Danmark er det danske kontaktpunkt for European Centre for Modern Languages under Europarådet.

Indholdsfortegnelse

Forord: Kære sproglærer	2
Del 1:	
Hvad er Europæisk sprogportfolio?	3
Hvad er en europæisk sprogportfolio?	4
Overblik over Europæisk sprogportfolio	6
Sprogportfolio og sprogundervisning	12
Del 2:	
Hvordan kan jeg arbejde med Europæisk sprogportfolio?	16
Indledning: Syv nedslag i sprogundervisning	17
Nedslag 1: Det første arbejde med sprogportfolio	20
Nedslag 2: Videre med sprogportfolio	27
Nedslag 3: Sprogportræt og sprogportfolio	33
Nedslag 4: Forståelsesstrategier – lytte- og læsetricks	44
Nedslag 5: Tekst, genre og kultur	53
Nedslag 6: Dictogloss og fokus på sprogfærdigheder	64
Nedslag 7: Strategier, når man er helt ny på dansk	75
Bilag	
Bilag 1: Tekst på andre sprog i Europæisk sprogportfolio	83
Bilag 2: Kropssilhouet til sprogportræt	85
Bilag 3: <i>Wie schön, dass du geboren bist</i>	86
Bilag 4: Dictogloss	88

Forord: Kære sproglærer

Dette inspirationsmateriale henvender sig til dig, som underviser i sprog i 1.-6. klasse – uanset om du underviser i engelsk, tysk, fransk eller basisundervisning i dansk som andetsprog.

Inspirationsmaterialet knytter sig til Europæisk sprogportfolio, som er en dansk oversættelse af en norsk sprogportfolio udarbejdet til sprogelever i 6-12-års-alderen. Mens den danske udgave af sprogportfolioen henvender sig til sprogelever, er målet med dette inspirationsmateriale at give dig som sproglærer idéer til, hvordan du kan inddrage Europæisk sprogportfolio i din sprogundervisning.

Inspirationsmaterialet falder i to dele. I første del, *Hvad er Europæisk sprogportfolio?*, får du en overordnet introduktion til sprogportfolioen og arbejdet med sprogportfolio, mens du i materialets anden del, *Hvordan kan jeg arbejde med Europæisk sprogportfolio?*, finder konkret og praksisnær inspiration til, hvordan du kan anvende sprogportfolioen i din sprogundervisning i 1.-6. klasse.

Såvel den danske oversættelse af sprogportfolioen til sprogelever, Europæisk sprogportfolio, som dette inspirationsmateriale til sproglærere er udviklet for ECML Kontaktpunkt Danmark med støtte fra Undervisningsministeriets udlodningsmidler og med tilladelse fra Fremmedsprogssenteret i Norge. Begge dele kan frit downloades fra ECML Kontaktpunkt Danmarks hjemmeside:

Hent den danske Europæisk sprogportfolio:
<http://ecml.dk/europaeisk-sprogportfolio/>

Del 1:

**Hvad er
Europæisk
sprogportfolio?**

Hvad er en europæisk sprogportfolio?

En sprogportfolio er et redskab, som en sprogindlærer kan bruge til at synliggøre og reflektere over hans eller hendes sprogtilegnelsesprocesser. Den sprogportfolio, som dette inspirationsmateriale knytter sig til, henvender sig til sprog elever i 6-12-års-alderen, og er en dansk oversættelse af den norske sprogportfolio *Europæisk sprogperm* fra 2008/2009.

En europæisk sprogportfolio er en sprogportfolio, der er udviklet med afsæt i den fælles europæiske referenceramme for sprog, *Common European Framework of Reference for Languages* (CEFR). CEFR blev udviklet af Europarådet i 2001 og rummer en beskrivelse af seks sproglige kompetenceniveauer: A1 – A2 – B1 – B2 – C1 – C2, der beskriver en udvikling fra 'basisbruger' (A1, A2) over 'selvstændig bruger' (B1, B2) til 'avanceret bruger' (C1, C2) af et bestemt sprog.

Kompetenceniveauerne beskrives i form af såkaldte *can do*-statements knyttet til en af de fem sprogfærdigheder lytte, læse, tale, skrive og samtale. *Can do*-statements er positivt formulerede udsagn, der beskriver, hvad en sprogindlærer kan på et bestemt sprogligt niveau. I Europæisk sprogportfolio finder du eksempelvis *can do*-statementet "Jeg kan forstå, når nogen roser mig" knyttet til lyttefærdighed på A1-niveau (**ARK 44**).

Med afsæt i CEFR er der udviklet en række europæiske sprogportfolier. De indeholder altid tre dele: et sprogpas, en sprogbiografi og en sprogmappe. Den norske elevhenvendte *Europæisk sprogperm* er en sådan europæisk sprogportfolio. Til den norske sprogportfolio er der udviklet en lærerhåndbog, som efter en kort indledning side for side gennemgår sprogportfolioens ark og giver forslag til, hvordan sprog elever kan arbejde med de enkelte ark som et led i skolens sprogundervisning.

I dette inspirationsmateriale har vi valgt en anden tilgang. I stedet for at gennemgå sprogportfolioens ark ét for ét, tager vi i inspirationsmaterialets anden del afsæt i sprogundervisning og beskriver med afsæt i denne sprogundervisning, hvordan udvalgte dele af Europæisk sprogportfolio kan inddrages i

undervisningen af elever i engelsk, tysk, fransk eller basisundervisning i dansk som andetsprog i 1.-6. klasse.

Hent den danske *Europæisk sprogportfolio* til sprogelever:

<http://ecml.dk/europaeisk-sprogportfolio/>

Se den originale norske *Europeisk språkperm*:

<http://www.fremmedspraksenteret.no/nor/fremmedspraksenteret/larings---ressurser/den-europeiske-sprakpermen-1/europeisk-sprakperm-6-12>

Læs den norske lærervejledning:

<http://www.fremmedspraksenteret.no/nor/fremmedspraksenteret/larings---ressurser/den-europeiske-sprakpermen-1/larerveiledning>

Overblik over Europæisk sprogportfolio

Den danske Europæisk sprogportfolio til sprog elever kan ved første øjekast virke meget omfangsrig og derfor en smule overvældende. Hvor skal man starte, og hvor skal man ende? I dette afsnit får du et overblik over sprogportfoliens opbygning og indhold.

En gennemgående figur

Allerede på forsiden af Europæisk sprogportfolio møder eleverne den gennemgående figur, som optræder gennem hele sprogportfolien: En lystig kanin med stor appetit på sprog, som gennem sprogportfolien løbende stiller spørgsmål til eleverne og giver dem gode råd om sprogtilegnelse.

Et flersproget layout

Et særtræk ved Europæisk sprogportfolio er, at overskrifter og anden tekst på portfoliens ark ikke alene står på dansk og engelsk, men herudover veksler mellem over 70 øvrige sprog. Mange af disse skriftsprog betjener sig af alfabetisk skrift med latinske bogstaver, mens andre anvender helt andre skriftsystemer. Det er tilfældet i eksemplerne herunder, hvor der – ved siden af den danske og engelske tekst – optræder skrift på kinesisk, hindi, bulgarsk og arabisk:

Bøger, blade, tegneserier og aviser
Books, magazines, comics, and newspapers
书本、杂志、连环画和报纸。

Jeg kan skrive på
I can write in
मैं लिख सकता/सकती हूँ... मैं

Hvordan smagte det?
What it tasted like?
Какъв вкус имаше?

Billede
Picture
میں

For nogle elever vil skriften på andre sprog end dansk vække genkendelse; for andre vil den måske vække nysgerrighed. En elev genkender måske den thailandske skrift fra en ferie, mens en anden taler vietnamesisk hjemme. Den arabiske tekst vil mange børn med arabisk som modersmål kende fra bøger, aviser og skilte, men herudover vil den arabiske skrift være genkendelig for mange børn med muslimsk baggrund – uanset sproglig baggrund – i kraft af det arabiske sprogs religiøse funktion i islam.

Sprogportfoliens flersprogede layout sender vigtige signaler om anerkendelse og værdsættelse af flersprogethed. Uanset om eleverne i din klasse har dansk som modersmål eller andre sproglige baggrunde, inviterer sprogportfoliens flersprogede layout til, at du som sproglærer italesætter og synliggør elevernes forskellige sproglige erfaringer som ressource for tilegnelse af andre sprog. I bilag 1 finder du en samlet oversigt over de sprog, der optræder i Europæisk sprogportfolio.

Alle sprogportfoliens overskrifter rummer desuden en blank linje, hvor overskriften kan skrives på et sprog efter eget valg. En af dine elever kan måske oversætte til islandsk, en anden til somali – og underviser du i tysk eller fransk, giver det måske mening, at I sammen oversætter overskriften til det relevante sprog som et led i undervisningen.

Lytte, læse, tale, skrive – og samtale

Som i andre europæiske sprogportfolier opererer man i Europæisk sprogportfolio med fem sprogfærdigheder. Ud over de klassiske fire sprogfærdigheder lytte, læse, tale og skrive indgår 'samtale' som en femte sprogfærdighed. Hver af de fem sprogfærdigheder har et enkelt symbol, som anvendes gennem sprogportfolien:

Lytte

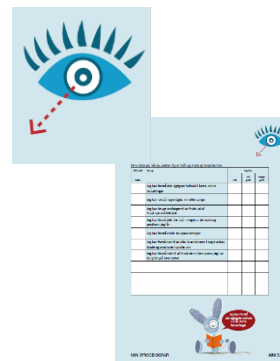
Læse

Samtale

Tale

Skrive

Hver af sprogfærdighederne har desuden en farve – fx er ark specifikt knyttet til læsefærdighed lyseblå. Symbol- og farvesystematikken kan bidrage til at bevidstgøre eleverne om, hvilken del af den samlede sprogfærdighed, der er i fokus, og du kan derfor med fordel gøre dine elever opmærksomme på farver og symboler – fx ved at printe symbolerne og hænge dem op i klassen, så I løbende kan henvise til dem.

Sprogpas, sprogbiografi og sprogmappe

Som andre europæiske sprogportfolioer er Europæisk sprogportfolio inddelt i tre dele: et sprogpas, en sprogbiografi og en sprogmappe.

Mit sprogpas

Sprogportfoliens første del er sprogpasset, som findes på **ARK 4-13**. Sprogpasset giver et signalement af den enkelte elevs samlede sproglige repertoire og erfaringer med at lære sprog. I sprogpasset tæller alle de sprog, eleverne kender til – også sprog, som eleverne kun har sporadisk kendskab til og sprog, som eleverne møder uden for skolens sprogundervisning. I sprogpasset indgår alle fem færdigheder: Hvilke sprog kan eleverne selv tale? Hvilke kan de forstå? Hvilke sprog kan de læse og skrive på, og hvilke sprog kan de tale med andre mennesker på?

Desuden introduceres eleverne på **ARK 9** til CEFR, den fælles europæiske referenceramme for sprog, som sprogportfolioen tager afsæt i. På **ARK 10, 11** og **12** inviteres eleverne for første gang i portfolioen til at selvevaluere deres sproglige niveau på forskellige sprog inden for hver af de fem færdigheder.

På **ARK 13** er der en samlet oversigt over de fem færdigheder på alle niveauer: A1 – A2 – B1 – B2 – C1 – C2. En række af arkets *can do*-statements peger ikke direkte ind i sprogundervisningen i skolen i 1.-6. klasse, og arket henvender sig derfor snarere til dig som sproglærer end til eleverne og sigter mod at give dig et overblik over en generel sprogudvikling fra A1 – C2.

Min sprogbiografi

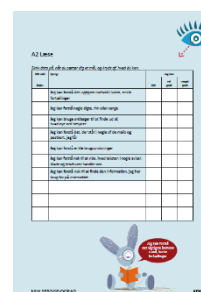
Anden del af sprogportfolioen er elevens sprogbiografi, som er på **ARK 14-62**. Denne del er inddelt i seks afsnit:

- Andre lande og mennesker (**ARK 14-23**)
- Mine sprogkilder (**ARK 24-33**)
- Min sproglæring (**ARK 34-42**)
- Alt dette kan jeg (**ARK 43-48**)
- Bedre og bedre (**ARK 49-54**)
- På vej videre i skolen (**ARK 55-62**)

I de første tre afsnit inviteres eleverne til at reflektere over deres sprogtilegnelsesproces. Der sættes fokus på, hvor de får deres sproglige input fra ('sprogkilder') og på deres strategier – som i Europæisk sprogportfolio kaldes 'tricks' – ligesom elevernes interkulturelle kontakter og erfaringer tematiseres.

I de sidste tre afsnit er der fokus på elevernes selvevaluering af deres sproglige kompetencer. I afsnittet 'Alt dette kan jeg' er afsættet A1-niveau, og her markerer eleverne i talebobler med *can do*-statements, der svarer til deres vurdering af deres kunnen inden for hver af de fem færdigheder.

I afsnittet 'Bedre og bedre' er afsættet A2-niveau og i tredje og sidste afsnit, 'På vej videre i skolen', er afsættet B1-niveau. Eleverne skal her forholde sig til udsagn i en skematisk opstilling og for hvert udsagn vurdere, om de kan det pågældende 'lidt', 'ret godt' eller 'meget godt'. Der er desuden mulighed for selv at formulere *can do*-statements.

Min sprogmappe

Tredje og sidste del er sprogmappen på **ARK 63-66**. Her er der forslag til, hvad eleverne kan lægge i deres sprogmappe, og hvem de kan vise den til.

Denne del af sprogportfolioen forudsætter, at eleverne har en portfolio, som de løbende kan lægge forskellige former for produkter i. Denne portfolio kan enten være analog – i form af en mappe, et ringbind eller lignende – eller digital.

Analog eller digital brug af sprogportfolio

Europæisk sprogportfolio kan – præcis som dette inspirationsmateriale – frit downloades fra ECML Kontaktpunkt Danmarks hjemmeside: <http://ecml.dk/europaeisk-sprogportfolio/>

Europæisk sprogportfolio kan anvendes både analogt og digitalt. Anvender du Europæisk sprogportfolio analogt, kan du printe den samlede sprogportfolio eller enkelte ark til hver elev. Bruger du Europæisk sprogportfolio i sin helhed i print, er det oplagt at samle den i en mappe eller et ringbind, så hver elev får sit eget fysiske eksemplar af Europæisk sprogportfolio. I eksemplet herunder har sproglæreren valgt at bruge elevernes personlige sprogportrætter (se nedslag 3) som forside på ringbindet, der rummer elevens sprogportfolio.

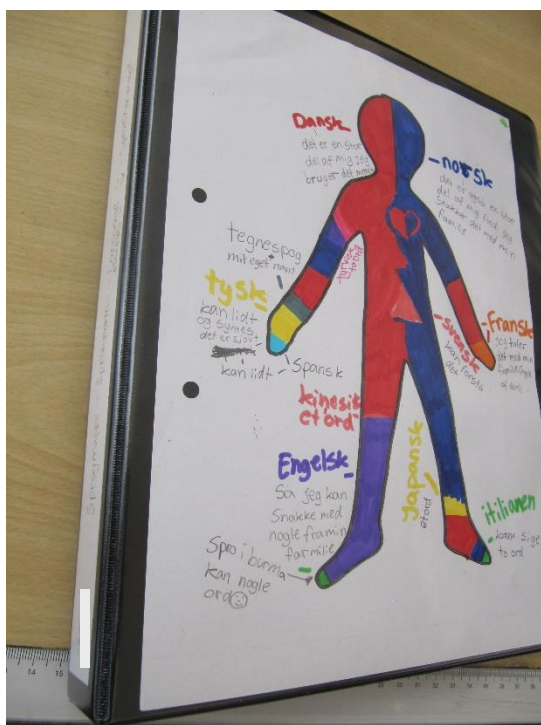

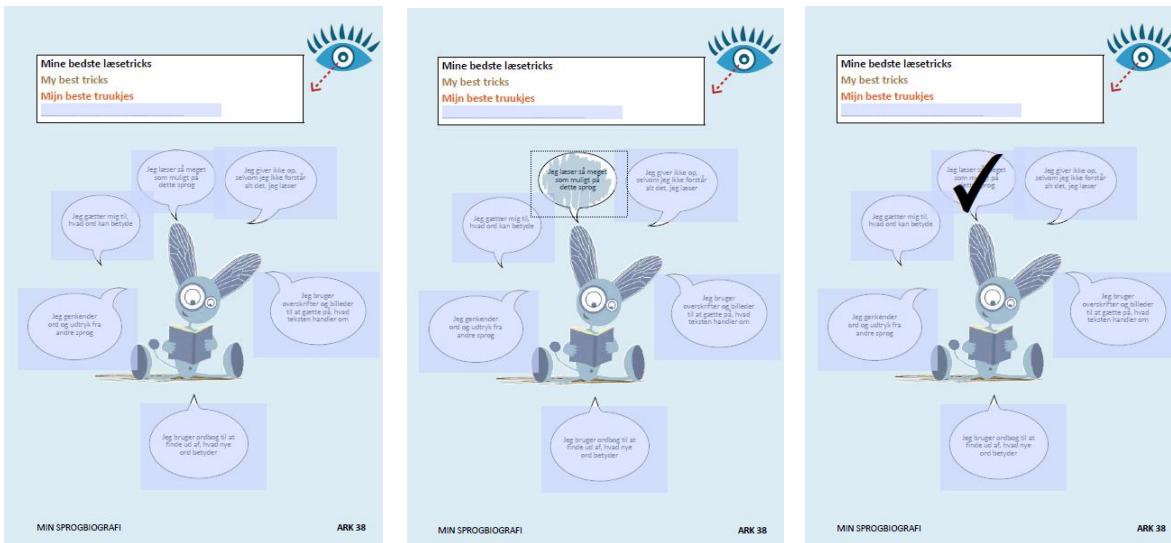
Foto lånt fra Gabriele Wolf (2016):
Tyskundervisning som et heteroglossisk sproglaboratorium.

http://andetsprogsforskning.ku.dk/forsknining/koebenhavnerstudier_i_tosprogethed/_manuskripter/Bind_73_-_Daugaard_Jensen_Kristensen_Laurson_Sl_ttvik_og_Wolf_-_Flersprogethed_i_dagtilbud_og_skole.pdf

Vælger du i stedet at bruge Europæisk sprogportfolio i digital form, kan eleven hente sprogportfolioen på computer eller tablet og udfylde arkene digitalt.

Når du arbejder med Europæisk sprogportfolio i digitalt format, markeres det med lyseblå felter, hvor eleverne kan udfylde på de forskellige ark – enten ved at skrive i feltet eller klikke på feltet. Når eleven har aktiveret feltet ved at klikke på det, markeres det

med en skravering, som ændres til et flueben, når eleven forlader feltet:

Før udfyldning: Blå markering viser, hvor der kan udfyldes

Ved klik på felt: Skravering

Når feltet forlades: Flueben

Arbejder du med den digitale udgave af Europæisk sprogportfolio, er det afgørende, at I i klassen og på skolen laver klare aftaler om, hvor og hvordan den enkelte elevs sprogportfolio gemmes elektronisk, så eleven løbende kan vende tilbage til sin sprogportfolio.

Sprogportfolio og sprogundervisning

Med folkeskolereformen fra 2013 skete der store ændringer i skolens sprogundervisningslandskab. Engelsk introduceres nu som første fremmedsprog i 1. klasse, og i 5. klasse følger tysk eller fransk som obligatorisk andet fremmedsprog. I 7.-9. klasse er der mulighed for at udbyde eksempelvis spansk, ligesom man kan udbyde såkaldte 'indvandrersprog' som arabisk eller somali som valgfag. Samtidig er mange elever i skolen i dag flersprogede. De har et andet sprog end dansk som modersmål, og nogle af dem modtager enten basisundervisning eller supplerende undervisning i dansk som andetsprog.

I dette differentierede sproglige landskab kan Europæisk sprogportfolio være en håndsrækning til at skabe sammenhæng og synliggøre progression i elevernes tilegnelse af sprog – såvel i de enkelte sprog som på tværs af sprog.

Sprogportfolio i et elevperspektiv

En sprogportfolio som Europæisk sprogportfolio er først og fremmest den enkelte sprogelevs individuelle og personlige arbejds- og refleksionsredskab. Gennem arbejdet med sprogportfolio kan eleven synliggøre og dokumentere sine sproglige kompetencer, reflektere over sin sprogudvikling, sætte sig sproglige mål og evaluere sine sproglige fremskridt.

Bevidstgørelse omkring sprogtilenelse er et vigtigt fundament for succesfuld sproglæring. Ved at inddrage sprogportfolio i din sprogundervisning sætter du som lærer fokus på processen i at lære et fremmedsprog og bidrager til at skabe rammer for, at dine elever kan udvikle sig til selvstændige sprogindlærere og sprogbrugere.

Med en sprogportfolio som Europæisk sprogportfolio stiller du et vigtigt refleksionsredskab til rådighed for dine elever. Arbejdet med sprogportfolio understøtter en læringskultur, hvor eleverne bevidstgøres om, hvordan de lærer fremmedsprog, og hvor langt de er kommet i forhold til læringsmål eller individuelle mål, fordi der skabes rammer for, at eleverne overvejer, hvad de allerede

kan, hvad de har behov for at blive bedre til, og hvilke strategier de kan anvende for at blive bedre.

Sprogportfolio i et sproglærerperspektiv

For dig som sproglærer kan arbejdet med sprogportfolio give et værdifuldt indblik i dine elevers tanker og forestillinger om sprog, sprogtilegnelse og sproglig kompetence. Denne viden er afgørende for, at du kan planlægge en sprogundervisning, der tager afsæt i elevernes forskelligartede sproglige forudsætninger og behov.

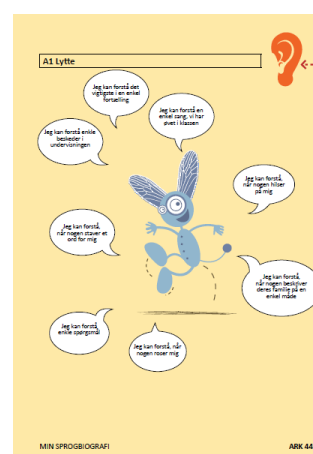
Desuden kan arbejdet med sprogportfolio fungere som et afsæt for dialog. Det gælder i forhold til den løbende dialog med den enkelte elev eller gruppe af elever om deres sprogtilegnelse, men sprogportfolioen kan også fungere som en ressource i forhold til skole-hjem samarbejde.

Hvorfor ikke lade de enkelte elevers selvevaluering af deres sprogfærdigheder i Europæisk sprogportfolio indgå som et element i skole-hjem samtalerne? Er du eksempelvis både dansk- og engelsklærer i 3. klasse, kunne elevernes udfyldelse af et eller flere af **ARK 44-48** måske fungere som et frugtbart afsæt for en samtale mellem dig, eleven og elevens forældre (jf. nedslag 2)? I 1. klasse, hvor engelsk er et nyt sprogfag for eleverne, vil både elever og forældre måske have glæde af, at eleverne fortæller om deres fingerportrætter (jf. nedslag 1), ligesom elevernes sprogportrætter (jf. nedslag 3) kunne præsenteres ved et forældrearrangement i 5. klasse?

Sprogportfolio som løftestang i sproglærerteamet

Arbejdet med sprogportfolio har således perspektiver såvel i et elevperspektiv som i et sproglærerperspektiv. Men det fulde udbytte af Europæisk sprogportfolio får både du som sproglærer og dine sprog elever, når I samarbejder om anvendelsen af sprogportfolio i sproglærerteamet på tværs af sprogfag og klassetrin.

Det er oplagt at drøfte anvendelsen af Europæisk sprogportfolio med de øvrige sproglærere på din skole og forsøge at lægge en fælles linje for brugen af sprogportfolio på skolen: Hvornår

introduceres Europæisk sprogportfolio? Hvor ofte bruges sprogportfolio? Hvordan skaber I sammenhæng i brugen af sprogportfolio på forskellige klassetrin og på tværs af sprog? Arbejder I digitalt eller analogt med sprogportfolio? Hvilken rolle kan skolens dansklærere spille i samarbejdet om sprogportfolio?

På den måde kan arbejdet med sprogportfolio blive en integreret del af sprogarbejdet på din skole og bidrage til at skabe en rød tråd – både i elevernes sprogtilegnelse og i din og skolens sprogundervisning.

Pejlemærker og principper i inspirationsmaterialet

De gældende fagformål for folkeskolens undervisning i engelsk, tysk, fransk og basisundervisning i dansk som andetsprog udgør pejlemærkerne for den sprogundervisning, vi beskriver i dette inspirationsmateriale.

Engelsk	Tysk	Fransk	Dansk som andetsprog
<p>Eleverne skal i faget engelsk udvikle sproglige, tekstmæssige og interkulturelle kompetencer, således at de kan anvende engelsk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal udvikle deres nysgerrighed og bevidsthed om engelsk sprog og kunne vælge egnede sproglærings- og kommunikationsstrategier som grundlag for fremmedsprog-indlæringen.</p> <p>Stk. 2. Eleverne skal ved at anvende varierede arbejdsmetoder, it og medier, tværfagligt samarbejde og internationale kontakter opnå oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herved skal eleverne bevare lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres alsidige udvikling.</p> <p>Stk. 3. Eleverne skal arbejde med emner, der belyser, hvordan mennesker tænker og lever i den engelsksprogede verden, så de kan blive fortrolige med egen kultur i samspil med andre kulturer. Herigennem får eleverne</p>	<p>Eleverne skal i faget tysk udvikle kompetencer til at kommunikere på tysk både mundtligt og skriftligt, så de kan anvende tysk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed om tysk sprog og om fremmedsprog-indlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder.</p> <p>Stk. 2. Gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken skal elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre fremmes. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.</p> <p>Stk. 3. Faget tysk skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og</p>	<p>Eleverne skal i faget fransk udvikle kompetencer til at kommunikere på fransk både mundtligt og skriftligt, så de kan anvende fransk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed om fransk sprog og om fremmedsprog-indlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder.</p> <p>Stk. 2. Gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken skal elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre fremmes. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med fransk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.</p> <p>Stk. 3. Faget fransk skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i</p>	<p>Tosprogede elever skal i dansk som andetsprog udvikle sproglige kompetencer med udgangspunkt i deres samlede sproglige forudsætninger, sådan at eleverne kan forstå og anvende talt og skrevet dansk. Undervisningen skal knyttes tæt til skolens øvrige fag.</p> <p>Stk. 2. Faget dansk som andetsprog skal gøre eleverne bevidste om sprog og sprogtilegnelse med henblik på en aktiv og ligeværdig deltagelse i skole og samfund samt forberede til videre uddannelse.</p> <p>Stk. 3. Faget dansk som andetsprog skal styrke elevernes følelse af selvværd og fremme deres oplevelse af sprog som</p>

mulighed for at udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og forberede sig til et liv i et globalt samfund.	samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.	fransktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.	kilde til udvikling af personlig identitet.
---	--	--	---

Herudover ligger den beskrevne sprogundervisning i forlængelse af de 12 anbefalinger til sprogpædagogisk og didaktisk praksis i forbindelse med tidligere sprogstart, som Annette Søndergaard Gregersen, Petra Daryai Hansen, Jette von Holst-Pedersen og Susanne Karen Jakobsen har formuleret som en opsamling på en omfattende gennemgang af forskningslitteratur med relevans for tidligere sprogstart i skolen. De 12 anbefalinger lyder:

1. Formulér klare læringsmål.
2. Tilrettelæg en klar progression og tag højde for overgangsproblematikker fra et skoletrin til det næste.
3. Giv feedback og tematisér sproglæringsstrategier, fx ved at bruge portfolier.
4. Sørg for, at eleverne får succesoplevelser.
5. Byg på emner, der interesserer eleverne.
6. Skab meningsfulde sprogbrugssituationer, bl.a. gennem internationale projekter.
7. Byg på barnets veje til læring: imitation, leg, narration.
8. Brug målsproget i undervisningen.
9. Fokusér på mundtlig interaktion og lytteforståelse, men arbejd fra start af med alle færdigheder samt fluency og sproglig opmærksomhed/korrekthed.
10. Arbejd med elevernes samlede sproglige og kulturelle forudsætninger.
11. Sæt tilstrækkelig tid af til den tidlige sprogstart.
12. Vær bevidst om, at det kræver velfunderede sproglige, kulturelle og didaktiske kompetencer at undervise denne aldersgruppe, og investér derfor i didaktisk, sproglig og kulturel grund- og efteruddannelse.

I inspirationsmaterialets anden del finder du konkrete og praksisnære idéer til, hvordan du kan gribe en sådan sprogundervisning med Europisk sprogportfolio an.

Del 2:

**Inspiration til
arbejdet med
Europæisk
sprogportfolio**

Indledning:

Syv nedslag i sprogundervisning

I denne del af inspirationsmaterialet får du konkret og praksisnær inspiration til, hvordan du kan anvende Europæisk sprogportfolio i din sprogundervisning.

Det sker gennem syv nedslag i sprogundervisning i engelsk, tysk, fransk og basisundervisning i dansk som andetsprog på et bestemt klassetrin og typisk med afsæt i arbejdet med et bestemt tema eller emne. I hvert af nedslagene inddrages forskellige dele af Europæisk sprogportfolio.

Nedslagene er ordnet kronologisk, så vi starter i engelskundervisningen i 1. klasse og herfra bevæger vi os med eleverne gennem skolens sprogundervisningslandskab med nye nedslag i engelsk i 3. og 5.-6. klasse. Fra 5. klasse udvides der med nedslag med afsæt i tysk- og franskundervisning. Desuden er der et nedslag med fokus på basisundervisning i dansk som andetsprog:

- Nedslag 1: Det første arbejde med sprogportfolio
Engelsk i 1. klasse
- Nedslag 2: Videre med sprogportfolio
Engelsk i 3. klasse
- Nedslag 3: Sprogportræt og sprogportfolio
Tysk/fransk i 5. klasse
- Nedslag 4: Forståelsesstrategier
Tysk i 5. klasse
- Nedslag 5: Tekst, genre og kultur
Engelsk i 5. klasse
- Nedslag 6: Dictogloss og fokus på sprogfærdigheder
Fransk i 6. klasse
- Nedslag 7: Strategier, når man er helt ny på dansk
Basisundervisning i dansk som andetsprog

De syv nedslag i sprogundervisning med sprogportfolio er illustreret i oversigtsform i skemaet herunder. Bemærk, at nedslaget i basisundervisning i dansk som andetsprog naturligt bryder med den kronologiske inddeling i klassetrin, idet basisundervisning i dansk som andetsprog typisk spænder over flere klassetrin.

	Engelsk	Tysk	Fransk	Dansk som andetsprog - basisundervisning
1. klasse	Nedslag 1: Det første arbejde med sprogportfolio			Nedslag 7: Strategier, når man er helt ny på dansk
3. klasse	Nedslag 2: Videre med sprogportfolio			
5. klasse		Nedslag 3: Sprogportræt og sprogportfolio		
		Nedslag 4: Forståelsesstrategier – lytte- og læsetricks		
6. klasse	Nedslag 5: Tekst, genre og kultur		Nedslag 6: Dictogloss og fokus på sprogfærdigheder	

Nedslagene har samme grundlæggende opbygning. Først præsenteres sprogundervisningskonteksten: Hvilket fag og hvilket klassetrin befinder vi os på, og hvad er den emnemæssige sammenhæng? Herefter beskrives nedslagets sprogfaglige fokus, og så følger en trin-for-trin beskrivelse af, hvordan du som sproglærer kan gribe undervisningen an, og hvordan du kan inddrage Europæisk sprogportfolio i din sprogundervisning. Til sidst er der en kort perspektivering og i nogle tilfælde forslag eller links til yderligere inspiration og videre læsning. Til tre af nedslagene finder du sidst i inspirationsmaterialet bilag med materiale til dig eller dine elever – lige til at anvende.

Nedslagene er tænkt som inspiration til dig som sproglærer – uanset hvilket sprogfag du underviser i og på hvilket klassetrin.

Du kan bruge idéerne, præcis som de er beskrevet, men du kan også bruge nedslagene som afsæt for din egen videreudvikling af sprogundervisning med Europæisk sprogportfolio – alene eller sammen med dine sproglærerkolleger.

Dictoglossaktiviteten beskrevet i nedslag 6 er eksempelvis ikke alene relevant i franskundervisning i 6. klasse; den kan lige så vel anvendes i engelsk- eller tyskundervisning. På samme måde gælder pointen om tekstvalg i tysk i nedslag 4 ikke alene for tyskundervisning, men for sprogundervisning i det hele taget. Det samme gælder for sprogportrættet, som præsenteres i nedslag 3 i forbindelse med tyskundervisning eller fokuset på strategier, der i nedslag 7 knyttes til basisundervisning i dansk som andetsprog.

I nogle kommuner og på nogle skoler ser sprogundervisningslandskabet anderledes ud end det, vi her har skitseret. I Sønderjylland undervises der fx nogle steder i tysk fra 1. klasse; her vil nedslagene fra engelskundervisningen i de første år i skolen uden videre kunne omsættes til tyskundervisning. I andre kommuner tilbyder man modersmålsundervisning i sprog som polsk eller arabisk; her vil det også være oplagt at arbejde med Europæisk sprogportfolio som beskrevet i nedslagene.

Endelig vil dansklærere i 1.-6. klasse på tværs af nedslagene kunne finde inspiration til at inddrage Europæisk sprogportfolio i danskundervisningen – alene eller i et tværfagligt samarbejde med skolens engelsk-, tysk- og fransklærere.

1

Det første arbejde med sprogportfolio

Engelsk i 1. klasse

Det første arbejde med sprogportfolio

Engelsk i 1. klasse

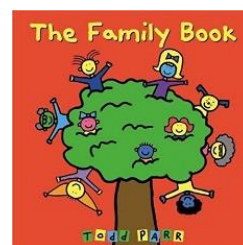
ARK 1, 4, 5

Baggrund

Vi er i engelsk i 1. klasse, og eleverne har haft engelsk i 4-6 måneder. Eleverne har arbejdet med – og arbejder stadig med – rim, remser og sange med fokus på indsamling af ordforråd og en legende tilgang til engelskundervisningen.

Som en del af engelskundervisningen har du som lærer arbejdet mere eller mindre bevidst med dine elevers sproglige ressourcer og selvtillid. Elevernes modersmål – uanset om det er dansk eller et andet sprog – har sikkert været brugt i arbejdet med at forstå de nye ord og vendinger på engelsk, og måske har I snakket om hvad udvalgte ord og vendinger hedder på de forskellige sprog, som eleverne kender i forvejen, ligesom I i begyndelsen har talt om, hvilke ord og vendinger eleverne allerede kender på engelsk, fx 'burger' og 'weekend'.

For at arbejdet med ordindsamling, fraser og chunks bliver så meningsfyldt for eleverne som muligt, er det en god ide at ordene præsenteres i en fortællende sammenhæng inden for et emne, som dine elever nemt kan relatere til – eksempelvis 'My Family'. Arbejdet med emnet kan tage udgangspunkt i en autentisk engelsk billedbog, fx *The Family Book* af Todd Parr.

<http://www.toddparr.com/>

Det første arbejde med Europæisk sprogportfolio i engelskundervisningen i 1. klasse lægger op til en bevidstgørelse hos eleverne om deres egne sproglige ressourcer og giver dig som engelsklærer værdifuld indsigt i, hvilke sprog dine elever kender til og kan tale både lidt og meget på.

I det følgende beskrives en tredelt aktivitet, som kan indgå i arbejdet med 'My Family'. I aktiviteten inddrages **ARK 1, 4 og 5**, som alle kommer fra første del af Europæisk sprogportfolio, nemlig elevens sprogpas. I sprogpasset tegnes et billede af elevens samlede sproglige repertoire og erfaringer med at lære

sprog. Dette arbejde suppleres i nedslaget med fingerportætter, hvor fokus udvides til ikke alene at omfatte elevens eget sproglige repertoire, men også inddrager sprog og sprogtilegnelse i elevens familie og andre nære relationer.

Trin 1: Sprog og lande, vi kender

Som indledning bruger du **ARK 1** som inspiration til at tale med eleverne om verden og de lande og sprog, som eleverne kender. Tag gerne en globus eller et stort kort over Europa eller verden med til timen eller find et godt elektronisk kort, der kan bruges. Få nu eleverne til på skift at sige og/eller pege på de lande, de kender, mens du skriver landenes engelske navne på tavlen og noterer hvilket eller hvilke sprog, der tales i landet.

Når I har overblik over de lande og sprog, som dine elever kender, spørger du dem, om de kender nogle ord eller vendinger fra disse lande. Måske har de været på ferie i landet og kan sige 'hej', 'is', 'dreng' og 'pige' på det lokale sprog, eller måske har de familie, der kommer fra eller bor i landet og kan derfor sige mere. Det er oplagt samtidig at tale om, hvad de forskellige ord og vendinger hedder på engelsk. På denne måde er du og dine elever godt i gang med at lave jeres første 'klasseordbog' sammen. Klasseordbogen kan hænges op i klassen til brug i det videre sprogarbejde, og I kan løbende tilføje nye ord. Senere kan eleverne starte deres egen personlige ordbog. Klasseordbogen fungerer således som stilladsring i forhold til det fremtidige arbejde med ordforråd.

COUNTRY	LANGUAGE	WORDS			
Denmark	Danish	hej	is	pige	dreng
Somalia	Somali	hello	jalaato	gabadh	wiil
Turkey	Turkish	merhaba	dondurma	kız	oğlan
England	English	hello	ice cream	girl	boy
Germany	German	hallo	Eis	Mädchen	Junge

Formålet med aktiviteten er at få dine elever til at se og opleve, at de tilsammen kan meget sprog, og at de allerede nu kender en masse ord og vendinger på mange forskellige sprog – ud over engelsk og dansk.

Aktiviteten kan give dig som lærer et samlet billede af, hvilke sproglige ressourcer der findes i klassen, og den kan give eleverne viden om deres egne og de andre elevers sproglige formåen. Når I i fællesskab sammenligner, hvad ord som 'hej', 'is', 'dreng' eller 'pige' hedder på de forskellige sprog og på engelsk, bliver eleverne opmærksomme og nysgerrige på sproglige ligheder og forskelle. Dette kan også være den spæde start til at arbejde med dine elevers interkulturelle kommunikative kompetence i engelskundervisningen.

Trin 2: Sprog, som jeg kan en lille smule

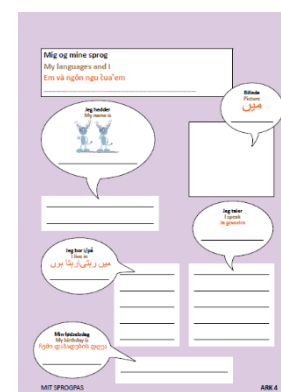
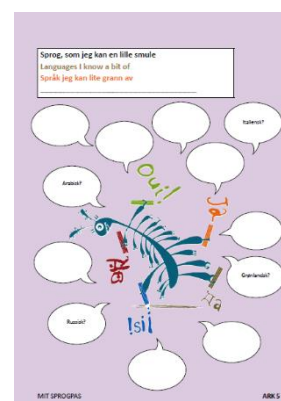
I aktivitetens anden del udleverer du **ARK 5** til eleverne, og med hjælp fra dig udfylder de boblerne med navnene på de sprog, eleverne kan. Enkelte ord og vendinger tæller også med som sprog, man kan en lille smule, så hvis en elev kender udtrykket 'hakuna matata' på swahili og ved, hvad det betyder, så tæller det også med som et sprog. Der er således tale om et bredt og inkluderende sprogbegreb.

Navnet på sproget skrives i boblen både på dansk og engelsk – og også gerne på andre modersmål end dansk, hvis det er aktuelt. Taler en elev eksempelvis somali hjemme, kan eleven skrive både somalisk (som mange børn kalder somali), Somali og af-soomaali.

Trin 3: Mig og mine sprog - fingerportrætter

ARK 4 inddrages som en efter-aktivitet i forhold til arbejdet med emnet 'My family' og samler op på arbejdet med **ARK 1** og **5**.

Giv gerne eleverne **ARK 4** med hjem og få deres familie til at hjælpe dem med at udfylde arket. Det sproglige repertoire i børnenes familier bliver på den måde en del af børnenes samlede sproglige opmærksomhed. Sprog er således ikke blot noget, der er interessant eller i fokus i skolen, men også noget, der har værdi uden for skolen – 'hverdagssprog' og 'skolesprog' knyttes sammen. Herved flyttes fokus fra eleven som individuel

sprogindlærer til sprogtilegnelse som noget, der foregår i socialt samspil med andre.

Denne pointe forfølger du i fingerportræterne, som eleverne udarbejder i forlængelse af arbejdet med **ARK 1, 4 og 5**. I fingerportrættet er udgangspunktet stadig dine elevers sproglige repertoarer, men nu inkluderes også deres familier og nære relationer og deres sproglige erfaringer og oplevelser.

Bed først eleverne tegne et omrids af deres hånd (eventuelt begge hænder, hvis det viser sig nødvendigt) på et stykke papir, og fortæl dem, at de nu skal forestille sig, at hver finger er et familiemedlem eller en anden, der er vigtig for eleven. Eleverne tegner nu de forskellige personer og skriver, hvem de er – selvfølgelig på engelsk: 'this is my mother', 'this is my friend', 'this is my cat' etc. Lad eventuelt eleverne mødes i par efterfølgende til en snak om forskelle og ligheder mellem deres fingerportrætter.

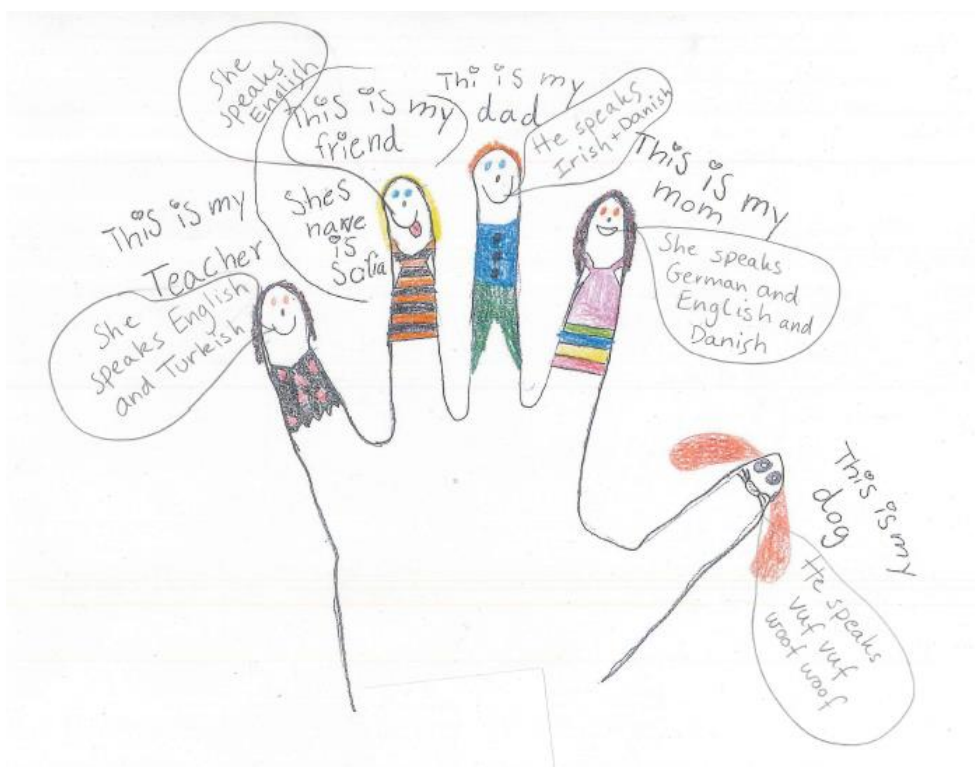

Eksempel på fingerportræt – 1. udgave

Til næste undervisningsgang skal dine elever tage deres fingerportræt med hjem. Nu skal de – i det omfang, det kan lade sig gøre – bede de mennesker, de har tegnet på deres fingerportræt, om at fortælle om de sprog, de kender, og meget

gerne hjælpe eleverne med at skrive disse sprog på fingerportrættet.

Tilbage i engelskundervisningen mødes eleverne igen i par eller små grupper, hvor de sammenligner deres fingerportrætter – denne gang med fokus på sprog. Lad gerne de forskellige par fortælle om de forskelle og ligheder, de har fået øje på, for resten af klassen. Sæt jer i en rundkreds, så alle kan se fingerportræterne – eller hæng fingerportræterne op på en væg, så I kan samles foran fingerportræterne, mens eleverne fortæller.

Eksempel på fingerportræt – 2. udgave

Perspektivering

I arbejdet med fingerportræterne er fokus ikke alene på det sproglige, men i lige så høj grad på dine elevers interkulturelle nysgerrighed og åbenhed.

Derfor er det også oplagt at bruge såvel fingerportræterne som **ARK 4** og **5** som et fælles emne i forbindelse med en international kontakt, eksempelvis via eTwinning. Fingerportræterne kan deles via eTwinning, så dine og de andre elever kan opdage

forskelle og ligheder mellem portrætterne, og klasserne kan enten før eller efter mødes elektronisk, fx via skype. Her vil det fælles sprog være engelsk – men måske opdager dine elever, at også andre sprog som arabisk, somali eller kropssprog kan være nyttige, når de kommunikerer med jævnaldrende fra et andet land.

2

Videre med sprogportfolio

Engelsk i 3. klasse

Videre med sprogportfolio

Engelsk i 3. klasse

ARK 4-5, 10, 44-48

Baggrund

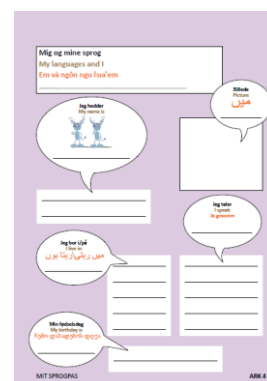
Vi er i engelsk i 3. klasse, og dine elever har haft engelsk siden 1. klasse. Måske har de allerede stiftet bekendtskab med Europæisk sprogportfolio – måske møder de sprogportfolioen for første gang nu. Forløbet i dette nedslag kan bruges som en progression i forhold til det arbejde med dine engelskelevers sproglige repertoarer, som du startede i 1. klasse, og som er beskrevet i nedslag 1, men det kan også fungere som et selvstændigt forløb i 3. klasse, der så udgør en indgang til arbejdet med Europæisk sprogportfolio i engelskundervisningen.

Trin 1: Hvilke sprog kender jeg?

I starten af 3. klasse, hvor dine elever efter to år med engelsk har arbejdet bevidst med sprog og sprogtilegnelse, er det relevant at stoppe op og fokusere på dine elevers sproglige ressourcer og lade dem prøve kræfter med selvevaluering af deres engelsksproglige kompetence.

Som indgang til selvevalueringen arbejder I med **ARK 4** og **5**, som handler om elevens sproglige repertoarer: Hvilke sprog kender jeg? Hvilke sprog kan jeg tale? Hvilke sprog kan jeg en lille smule?

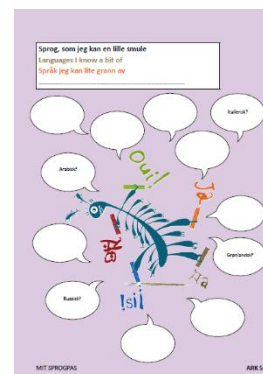
Måske har dine elever allerede mødt **ARK 4** og **5** i 1. klasse. Men hvor engelsk dengang var nyt og vanskeligt for dem at skrive, vil det nu være meget lettere for de fleste at udfylde arkene på engelsk. Inden du udleverer **ARK 4**, kan det være en god ide at repetere velkendte chunks som 'My name is...' og 'I speak...' og at repetere, hvad forskellige sprog hedder på engelsk – brug eventuelt **ARK 1**. Det er også relevant at tale med eleverne om, hvad det vil sige at 'kunne tale et sprog': Hvor meget og hvad skal man kunne?

På **ARK 5** er fokus på alle de sprog, som dine elever kan en lille smule. Her kan eleverne skrive sprog på, hvor de måske kun kan et enkelt ord eller nogle få fraser eller sprog, som de kan lidt mere, men som de alligevel ikke synes, at de kan 'tale' ud fra jeres fælles forståelse.

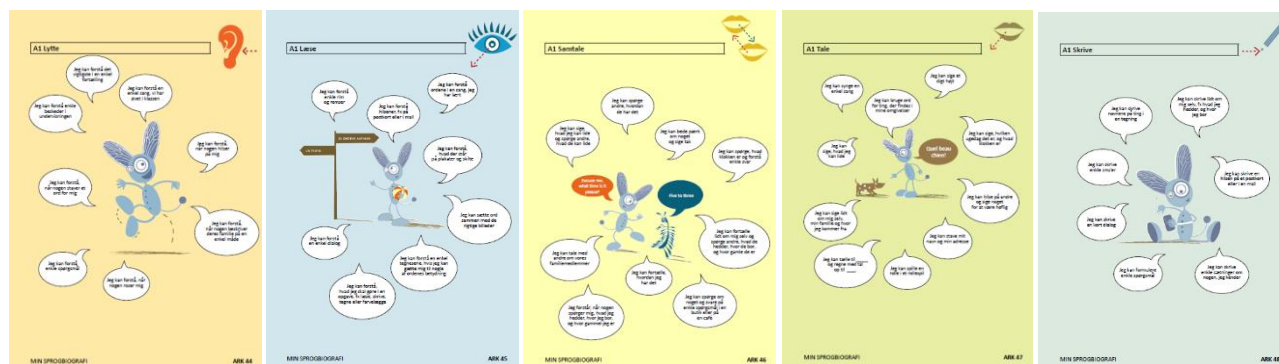
Udlevér nu **ARK 4** og **5** til dine elever – i print eller digitalt – og bed dem udfylde alle felter på engelsk. Lad gerne eleverne hjælpe hinanden to og to med at skrive på engelsk; på den måde får de mulighed for at snakke om det sproglige og få øje på forskelle og ligheder i deres sproglige repertoarer.

Når dine elever har udfyldt arkene, kan I eventuelt skrive alle de sprog, som eleverne har nævnt på deres ark, op på tavlen på engelsk, så I sammen kan tælle op, hvor mange og hvilke sprog hele klassen kan. I kan også undersøge, hvilke sprog der er flest der kan en lille smule, eller hvem der kan en lille smule på flest sprog. Denne samtale kan fint finde sted på engelsk, så I samtidig træner relevant ordforråd: tal, sprogs navne og chunks som "I can say 5 words in Chinese" eller "We can say 'yes' in 7 languages".

Trin 2: Alt dette kan jeg på engelsk!

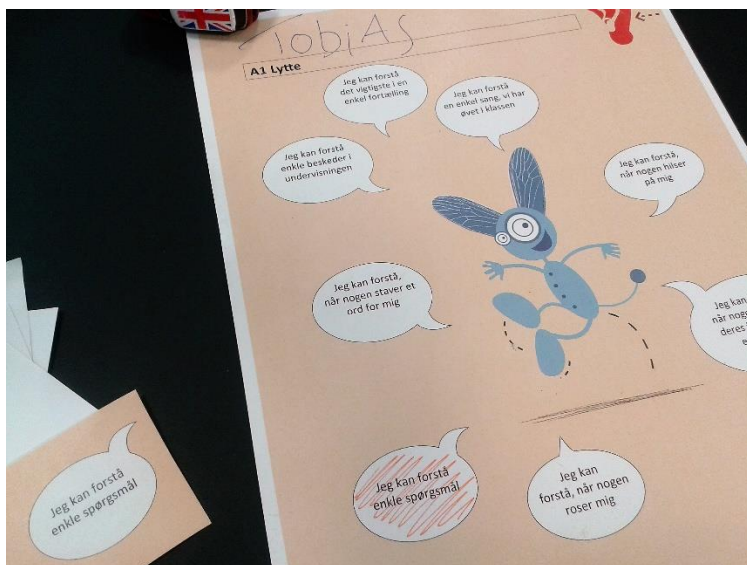
Arbejdet med **ARK 4** og **5** kan ses som en indgang til et mere fokuseret arbejde med at kortlægge dine elevers sproglige kompetencer i engelsk opdelt i forhold til de fem færdigheder: lytte, læse, samtale, tale og skrive. Til dette bruger I **ARK 44-48**; en række selvevalueringsark fra anden del af Europæisk sprogportfolio, som hedder 'Min sprogbiografi':

Du kan bruge **ARK 44-48** både summativt og formativt i elevernes selvevaluering af, hvor de er i forhold til de fem sprogfærdigheder på engelsk. Arbejdet med alle fem færdigheder kan være med til at give dine elever en vigtig forståelse af, at man ikke nødvendigvis kan det samme inden for alle færdigheder. Summativt kan selvevalueringen give dine elever et øjebliksbillede af, hvad de kan inden for den enkelte færdighed. Formativt kan selvevaluering give eleverne en fornemmelse af, hvad de fremadrettet kan arbejde mere med.

Som lærer giver elevernes selvevalueringer dig et indblik i, hvor langt dine elever mener, de er kommet i tilegnelsen af lytte-, læse-, samtale-, tale- og skrivefærdighed, ligesom de kan give dig et indtryk af, om der er områder, I skal have særligt fokus på fremover i engelskundervisningen. Selvevalueringerne kan ligeledes inddrages i den løbende dialog med elevernes forældre.

På **ARK 44-48** præsenterer kaninen dine elever for en række *can do*-statements knyttet til de fem sprogfærdigheder. På **ARK 44** gælder det lyttefærdighed. Her skal dine elever klikke på (hvis I arbejder digitalt) eller farvelægge (hvis I arbejder analogt) de udsagn om at lytte, som de selv kan svare ja til. Hvis I arbejder med arkene i print, giver det mulighed for farvegraduering. Eleverne kan så bruge en farve – fx rød – til de udsagn, de kan svare 'ja' til; en anden farve – fx blå – til udsagn, som de må svare 'nej' til; og måske en tredje farve – fx grøn – til udsagn, som de må svare 'næsten' til. Det samme gør eleverne for de øvrige fire færdigheder på **ARK 45-48**.

Du kan systematisere arbejdet ved at klippe taleboblere med udsagn ud og i par eller grupper lade dine elever trække ét udsagn ad gangen, som de så snakker om, inden de hver især farver udsagnet enten rødt, blått eller grønt på deres eget ark.

For at få en så realistisk og grundig udfyldning af arkene som muligt, kan det være en idé at niveauintdele eleverne på forhånd, så der skabes rammer for, at eleverne får en god snak om, hvad de kan, ikke kan og næsten kan. Risikoen ved tilfældige parsammensætninger kan være, at forskellen mellem de to elever er for stor, så en elev måske nedtoner, hvad han eller hun kan, mens en anden elev tilsvarende fristes til at sige 'ja' til mere, end hun eller han faktisk kan. Det er derfor vigtigt, at du snakker med eleverne om, hvad deres selvevaluering skal bruges til og af hvem, før de går i gang med arkene.

Fordi eleverne arbejder niveaudelte, vil de naturligt blive færdige på forskellig tidspunkt. Du kan måske bede dem, der bliver først færdige, om at uddybe med engelske eksempler, som de skriver ned på deres ark ved siden af den relevante taleboble. Til udsagnet 'Jeg kan forstå, når nogen hilser på mig' kan de eksempelvis skrive ord og chunks som 'Hello', 'How are you today?' eller 'Good morning class'.

Din forberedelse inden timen

- Niveauintdel klassen i par, eventuelt grupper på tre
- Print **ARK 44-48** til i et antal, der svarer til antallet af par i klassen. Herfra klipper du et sæt taleboblere fra hvert ark til hvert par
- Hvis I arbejder analogt: Print **ARK 44-48** til uddeling i klassen – et ark pr. elev

I klassen

- Arranger dine elever i de par eller grupper, du på forhånd har lavet
- Udlevér **ARK 44** til alle elever og forklar dem, hvad I skal lave og hvorfor: Arkene skal bruges til at give dem og dig et overblik over, hvad de kan i engelsk lige nu, og hvad de skal arbejde med for at blive bedre fremover
- Understreg, at selvom udsagnene står på dansk, er det deres sproglige kompetencer på engelsk, det handler om

- Forklar, at der i alt er fem ark, og at hvert ark har fokus på en sprogfærdighed. I starter med arket om at lytte.
- Gennemgå **ARK 44** med eleverne som eksempel. Vælg to udsagn ud og snak med eleverne om, hvad udsagnene betyder.
- Fortæl eleverne, at de om lidt skal farvelægge deres egne ark og introducer farvekoden: rød for 'ja', blå for 'nej' og grøn for 'næsten'. Skriv gerne farvekoden på tavlen.
- Forklar eleverne, at de nu i deres par eller grupper skal skiftes til at trække et udsagn og sammen snakke om, hvad det betyder. Herefter taler de om deres vurdering af sig selv, inden de hver især farvelægger deres ark. Det er vigtigt, at dine elever er klar over, at de ikke skal være enige, og at det er deres egen vurdering af sig selv, der er vigtig.
- Udlevér et sæt udklippede talebobler til hvert par – start med **ARK 44**
- Gør tidsrammen klar, så eleverne ved, hvor lang tid de har til rådighed. Sæt eventuelt en tidsfrist for udfyldning af hvert ark, hvis det er nødvendigt.

Perspektivering

Hvis du ønsker en mere gradueret selvevaluering, kan du senere introducere dine elever for **ARK 10**; en sprogprofil, hvor dine elever skal vurdere deres niveau i engelsk på en gradueret skala fra A1 – B1 i forhold til de fem færdigheder: lytte, læse, tale, samtale og skrive (se også nedslag 3 og nedslag 6).

Alternativt kan du som lærer bruge **ARK 10** som dit evalueringsværktøj. Du kan eksempelvis udfylde et ark for hver elev på baggrund af deres arbejde med **ARK 44-48** og bruge det til at skabe overblik over, hvor hver enkelt elev befinder sig.

Engelsk		Niveau: A1	Niveau: A2	Niveau: B1
👂 Lytte				
📖 Læse				
🗣️ Samtale				
🗣️ Tale				
✍️ Skrive				

Spansk		Niveau: A1	Niveau: A2	Niveau: B1
👂 Lytte				
📖 Læse				
🗣️ Samtale				
🗣️ Tale				
✍️ Skrive				

Du kan udfylde sprogprofilen for alle de sprog, du lærer!
 MIT SPROG 32

3

Sprogportræt og sprogportfolio

Tysk eller fransk i 5. klasse

Sprogportræt og sprogportfolio

Tysk eller fransk i 5. klasse

ARK 4-10

Baggrund

Vi er i starten af undervisningen i elevernes andet fremmedsprog – tysk eller fransk – i 5. klasse. Dine elever har haft engelsk som første fremmedsprog siden 1. klasse og har derfra en række erfaringer med sproglæring i en skolesammenhæng. Samtidig har mange af dine elever sikkert lært andre sprog at kende uden for skolens sprogundervisning. Nogle har måske dansk som andetsprog og taler andre sprog end dansk i hjemmet; andre elever har mødt sprog via sports- og fritidsaktiviteter, på ferier og rejser eller bruger forskellige sprog til at holde kontakt med venner eller chatpartnere i sociale medier.

I dette nedslag er fokus på, hvordan alle elevers forskelligartede sproglige erfaringer og ressourcer kan synliggøres i skolens fremmedsprogsundervisning som et frugtbart afsæt for undervisningen i elevernes andet fremmedsprog. Centralt i nedslaget står arbejdet med sprogportrætter, som fungerer som et vigtigt supplement til arbejdet med **ARK 4-10** i Europæisk sprogportfolio.

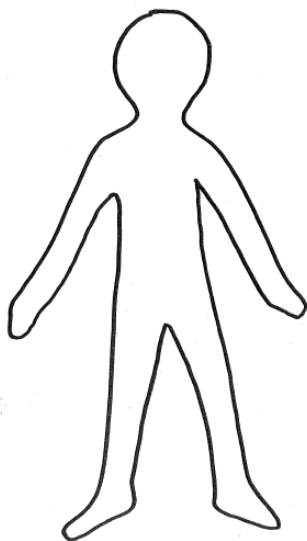
Sprogportrættet er et redskab til at få indsigt i elevernes brug af og forhold til forskellige sprog i mangfoldige sprogbrugssituationer. For eleverne, men i høj grad også for dig som sproglærer, kan sprogportrætterne fungere som en øjenåbner for den sproglige diversitet i klassen. Mens eleverne i sprogportfolioens **ARK 4-10** forholder sig verbalt til deres sprogverden, får de i sprogportrættet mulighed for at arbejde med deres sprogverden på en langt mere multimodal og kreativ måde, der i højere grad giver eleverne mulighed for at betone de følelsesmæssige sider af sprogtilenelsen.

I nedslaget beskrives et forløb, som du som tysk- eller fransklærer kan gennemføre i starten af undervisningen i andet fremmedsprog. I nogle klasser vil det give mening i en af de

allerførste tysk- eller fransktimer; i andre klasser vil det give bedre mening efter nogle uger eller måneder med tysk eller fransk. Forløbet falder i to dele, hvor du i første del arbejder med sprogportrætter og i anden del med **ARK 4-10**.

Første del: Sprogportrætter

Udgangspunktet for et sprogportræt er en kropssilhouet. Du kan enten bruge kropssilhouetten herunder eller lade dine elever tegne deres egen silhouet, formet som et menneske. Derefter beder du eleverne udfylde kropssilhouetten, så den tegner et billede af de sprog, de kender og bruger i deres hverdag. Hvert sprog skal have sin egen farve, og de kan herudover overveje, hvor de placerer sproget i kropssilhouetten, og hvor meget de vil lade det fylde. De skal både farvelægge silhouetten og kommentere deres farvevalg skriftligt.

*Eksempel på kropssilhouet til udfyldelse
(se bilag 2)*

Trin 1: Udarbejdelse af sprogportrætter

For at hjælpe dine elever i gang kan du vælge på forhånd at lave dit eget sprogportræt og vise eleverne det som eksempel. Du viser og forklarer i dit sprogportræt, hvilket kendskab du har til forskellige sprog, og i hvilke situationer du bruger de forskellige sprog.

Måske har du et sprog, som ligger dit hjerte nær, hvilket kan symboliseres både gennem farvevalg, omfang og placering på kropssilhouetten. Det kan også være, at du taler dialekt med din

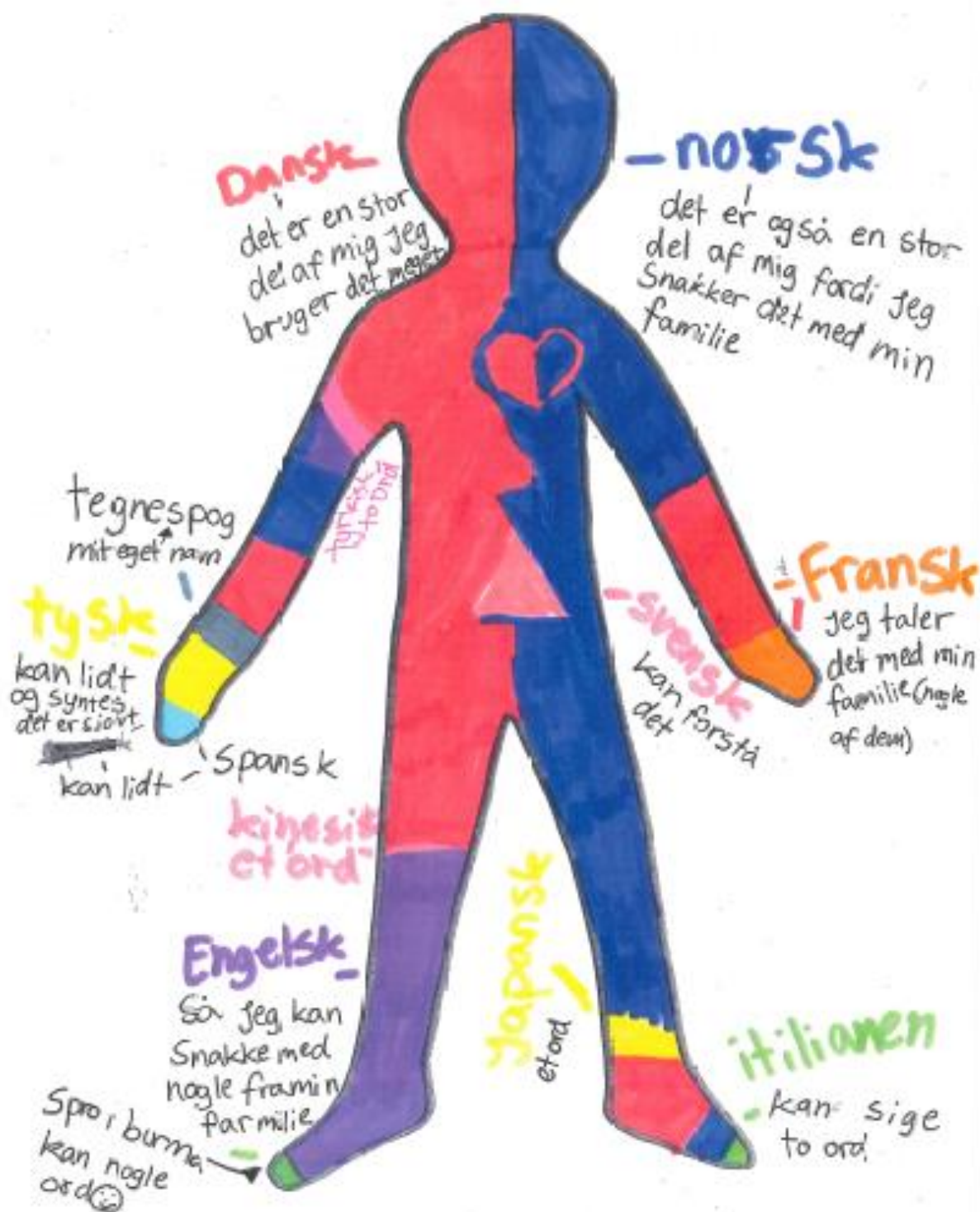
familie, eller at du har et særligt godt kendskab til et sprog, fordi du tidligere har arbejdet eller studeret i udlandet. Måske har du et specielt følelsesmæssigt forhold til et helt bestemt sprog på grund af særlige personer eller gode minder om et sprog, fordi du tit har været på ferie bestemte steder – det kan også udtrykkes ved hjælp af symboler såsom en sol, et hjerte, et flag eller en tegning af Brandenburger Tor eller Tour Eiffel. På samme måde kan der være sprog eller dialekter, som du ikke bryder dig om, finder svære, eller som vækker dårlige minder. Sprogportrættet rummer det hele; både de sprog, du drømmer om, og de sprog, der giver dig mareridt.

De nedenstående spørgsmål kan fungere som støtte til din introduktion til elevernes udarbejdelse af deres sprogportrætter:

- Hvilke sprog kender I til?
- Hvilke sprog bruger I mest? Mindst?
- Hvilke sprog taler I sammen med familie og venner?
- Bruger I ord fra særlige sprog, når I dyrker bestemte sportsgrene – fx japansk til taekwondo?
- Har I lært særlige ord eller vendinger på ferier eller rejser?
- Hvilke sprog gør jer glade – og hvilke gør jer måske usikre?
- Kender I til forskellige dialekter af sprog?

Det er vigtigt, at eleverne har tusser eller farveblyanter til rådighed, og det er afgørende, at eleverne har den fornødne tid til at lave deres sprogportrætter. Nogle vil kaste sig over opgaven, mens andre måske har vanskeligere ved at komme i gang. Her er det vigtigt, at du opfordrer eleverne til at tænke kreativt, når de udfylder sprogportrættet. Du understreger, at alle sproglige erfaringer er gyldige, og at alle sprog og dialekter, som eleverne selv finder relevante, har en plads i elevernes sprogportræt – også selvom de kun kender nogle få ord eller udtryk.

I sprogportræterne kan dine elever kommunikere om deres sproglige erfaringer gennem farvevalg, omfang og placering, og i deres skriftlige kommentarer følger de op på deres valg. På næste side kan du se et eksempel på et sprogportræt udarbejdet af en pige i 5. klasse.

Sprogportræt udarbejdet af pige i 5. klasse

Trin 2: Samtale om sprogportræterne

Når eleverne er færdige med deres sprogportrætter, danner sprogportræterne udgangspunkt for en fælles samtale – enten på klassen eller i mindre grupper.

Du beder nu eleverne præsentere deres sprogportrætter for hinanden og fortælle om deres sproglige ressourcer og erfaringer. Du kan, sammen med klassekammeraterne, stille uddybende spørgsmål, der giver eleverne mulighed for at forklare de æstetiske virkemidler, de har valgt:

- Hvorfor har du valgt farven rød til sproget dansk?
- Hvad betyder det tegn/den tegning?
- Hvorfor interesserer du dig for koreansk?
- Hvor har du lært dette sprog?
- Kan du forklare ... ?

Det er oplagt at hænge sprogportræterne op på en væg i klassen, så I kan referere til dem i det efterfølgende arbejde. Der skal naturligvis også en kopi af sprogportrættet i elevens personlige sprogmappe, uanset om den har form af en digital mappe på elevens computer eller et fysisk ringbind.

Anden del: Arbejde med Europæisk sprogportfolio

Med sprogportræterne på plads er I nu klar til at arbejde med **ARK 4-10** i Europæisk sprogportfolio. Måske har dine elever i tysk/fransk allerede mødt nogle af disse ark i deres engelskundervisning (jf. nedslag 1 og 2); hvis ikke, er det oplagt at introducere eleverne til Europæisk sprogportfolio nu i forbindelse med starten på undervisningen i deres andet fremmedsprog. Og kender dine elever arkene fra engelskundervisningen i de første år i skolen, forklarer du dem, at jeres fokus nu er på, hvad de har lært siden da.

Trin 3

Du starter med at arbejde med **ARK 4-7**. Når du læser arkenes overskrifter: 'Mig og mine sprog', 'Sprog, som jeg kan en lille smule' og 'Mine sprog', er det tydeligt, at arkene har nogenlunde samme sigte som arbejdet med sprogportrættet. Der er dog den afgørende forskel, at arkene i Europæisk sprogportfolio alene lægger op til verbalsproglige beskrivelser af

sprogkendskab, hvorimod sprogportrættets kvaliteter og potentiale frem for alt ligger i dets visuelle og æstetiske udtryksform. Sprogportrættet fungerer således som en form for visuelt sprogpas, der på den ene side har værdi i sig selv, og som samtidig kan fungere som et perspektivrigt forarbejde forud for arbejdet med **ARK 4-7** i 5. klasse.

Du kan vælge at lade dine elever udfylde **ARK 4-7** i direkte forlængelse af arbejdet med sprogportræterne eller et stykke tid efter. I begge tilfælde vil arbejdet med arkene give eleverne mulighed for at bearbejde de visuelle udtryksformer i sprogportrættet yderligere. Der sker en vigtig kognitiv bearbejdning, fordi der i arkene lægges op til en mere detaljeret tilgang i forhold til de fem sprogfærdigheder: lytte-, læse-, samtale, tale- og skrivefærdighed.

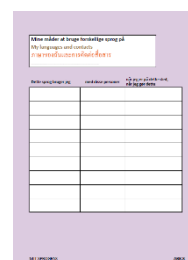
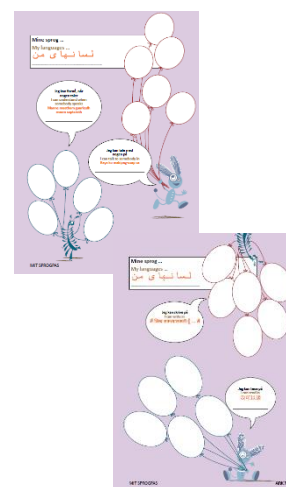
ARK 5 giver et overblik over alle de sprog, eleven har kendskab til, men er også en god anledning til at tænke nærmere over, hvad det egentlig vil sige 'at kunne sprog en lille smule' – med henvisning til dine elevers sprogportrætter.

ARK 6 og 7 går tættere på elevernes sproglige kompetencer i forhold til specifikke sprogfærdigheder: 'Jeg kan forstå...', 'Jeg kan tale med...', 'Jeg kan skrive på...' og 'Jeg kan læse på...'. Her kan du igen inspirere eleverne med hjælpespørgsmål, som leder deres opmærksomhed hen mod bestemte sprogbrugssituationer og bestemte sprogfærdigheder, og som de kan lade sig inspirere af, når du selv udfylder arkens talebobler:

- Hvilket sprog taler du, når du er på ferie i Norge?
- Hvad forstår du, når du lytter til en fransk sang?
- Kan du læse et menukort på tysk?
- Hvad kan du tale om med din somaliske familie?

Trin 4

ARK 8 fokuserer også på elevernes kommunikative kompetencer på tværs af sprog. Hvor eleverne på **ARK 6 og 7** øvede sig på at formulere deres egne *can do*-statements, skal deres udsagn nu systematiseres og overføres til et skema. Det nødvendiggør en dybere refleksion over de mere eller mindre løsrevne udsagn i taleboblerne. Hvilket sprog bruger eleverne sammen med

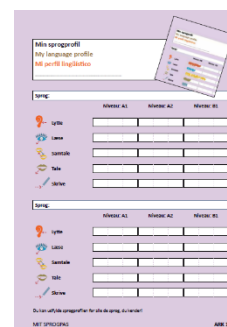
bestemte personer, på bestemte steder og i bestemte sprogbrugssituationer?

Det er oplagt, at I løbende vender tilbage til ARK 8, efterhånden som elevernes sprog udvikles, og nye sprogbrugssituationer kommer til – fx hvis eleverne etablerer en ny chatkontakt til en venskabsklasse i et andet land.

Trin 5

Afslutningsvis inddrager du **ARK 10**. Hverken sprogportrættet eller udfyldningen af **ARK 4-8** giver et nøjagtigt eller udtømmende billede af elevernes kommunikative kompetencer. Men ud over at fungere som øjenåbnere for eleverne kan begge aktiviteter betragtes som en god forberedelse til at blive bekendtgjort med den systematik, der ligger bag sprogportfolioens sproglige niveauer.

Denne niveaudeling bliver skitseret på **ARK 9** og udfoldes yderligere i forhold til de enkelte sprogfærdigheder på **ARK 10**. **ARK 10** er et selvevalueringsværktøj, hvor eleverne inviteres til selv at vurdere deres sprogfærdigheder gennem farvelægning af en niveauskala, der går fra A1 – B1 inden for de fem færdigheder: Lytte, læse, samtale, tale og skrive. Samtidig lægger arbejdet med sprogprofilen på **ARK 10** op til, at eleverne vurderer hvert sprog for sig:

Sprog:				
		Niveau: A1	Niveau: A2	Niveau: B1
 Lytte				
 Læse				
 Samtale				
 Tale				
 Skrive				

I starten kan det være svært for eleverne at vurdere sig selv, og du må forvente stor variation i forhold til, hvor rammende eller

sikre de enkelte elevers selvevalueringer er. Selvevalueringer er noget, eleverne gradvist skal lære at lave, og som de må øve sig på. På senere selvevalueringssark i Europæisk sprogportfolio optræder gradueringerne 'Jeg kan lidt', 'Jeg kan ret godt' og 'Jeg kan meget godt' (se [ARK 50-54](#) og [ARK56-61](#)). Dem kan du inddrage i arbejdet med [ARK 10](#), hvis det giver mening i din klasse:

A2 Skrive

Skriv dato på, når du sætter dig et mål, og kryds af, hvad du kan.

Mit mål	Sprog:	Jeg kan		
		lidt	ret godt	meget godt
Dato:				
	Jeg kan udfylde et skema med information om mig selv			
	Jeg kan skrive et postkort eller en mail, hvor jeg fortæller lidt om, hvordan jeg har det			

Selvevalueringerne er først og fremmest den enkelte elevs refleksionsværktøj, men de kan også for dig som sproglærer fungere som afsæt for gode drøftelser mellem dig og den enkelte elev eller i forbindelse med skole-hjem-samtaler.

For dig som sproglærer kan arbejdet med [ARK 4-10](#) i tysk eller fransk i 5. klasse desuden give anledning til at forklare dine elever om skolens differentierede forventninger til deres første og andet fremmedsprog. Hvis dine elever allerede har arbejdet med et eller flere af arkene i deres engelskundervisning, er det oplagt at sammenligne disse ark med de ark, de nu har udfyldt i forbindelse med deres andet fremmedsprog. Det vil synliggøre for eleverne, at der har fundet sproglig udvikling sted. Samtidig er det vigtigt at understrege, at det er både naturligt og forventeligt, at de udtrykker sig og forstår bedre på deres første fremmedsprog engelsk, som de efterhånden har lært flere år og desuden møder i vidt omfang uden for skolens engelskundervisning – men også, at det vil se helt anderledes ud for tysk eller fransk om nogle år.

Perspektivering

I nedslaget er fokus på, hvordan sprogportrætter kan anvendes i den første undervisning i tysk eller fransk som andet

fremmedsprog. Men naturligvis kan sprogportrættet også anvendes i engelskundervisningen, ligesom det er oplagt at lave sprogportrætter i forbindelse med basisundervisning i dansk som andetsprog for elever, der for nylig er kommet til Danmark.

Er du engelsklærer, kan du overveje, om det allerede i slutningen af 1. klasse kunne være en mulighed at lade dine elever lave et første sprogportræt? I stedet for skriftlige forklaringer kan eleverne give mundtlige uddybninger, som du som lærer kan nedskrive på deres sprogportrætter. I engelsk i 1. eller 2. klasse kan sprogportræterne eventuelt laves i et tværfagligt samarbejde med dansk og som en oplagt videreudvikling af arbejdet med fingerportrætter beskrevet i nedslag 1.

Arbejdet med sprogportrætter kan således fungere som afsæt for spændende sprogdidaktiske drøftelser i sproglærerteamet: Hvordan kan der skabes sammenhæng i arbejdet med sprogportrætter på tværs af sprogundervisningen i 1.-6. klasse? Hvordan kan der bygges videre i eventuelle valgfag i udskolingen? Hvordan kan sprogportrætter fungere som ressource, når nyankomne elever med dansk som andetsprog gradvist udsluses til almenundervisning?

Sprogportrætter og sprogportfolio kan også åbne for grundlagsdrøftelser: Hvilket syn på flersprogethed ligger til grund for sprogundervisningen på vores skole? Hvordan kan vi som sproglærere arbejde sammen om at styrke sprogfagenes profil og status på skolen – og hvilken rolle kan sprogportfolio og sprogportrætter spille i den bestræbelse?

Læs mere om sprogportrætter i fremmedsprogsundervisningen her:

- Nina Hauge Jensen (2014): Sprogportrætter kan fortælle, hvad eleverne ved og tænker om sprog. *Sproglæreren* nr. 3, s. 29-31
<http://www.dlf.org/media/7584815/sprogportraetter-fra-sproglæreren-3-2014-annette-soendergaard-gregersen-ucc.pdf>
- Gabriele Wolf (2014): På opdagelse i elevernes sproglige repertoarer - på vej mod en heteroglossisk fremmedsprogsundervisning? *Sprogforum* nr. 59, s. 87-94.

Andre former for sprogportrætter og sprogpas:
I forbindelse med projektet *Tidligere sprogstart – ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed* er der udviklet alternative sprogpas til brug i undervisningen i engelsk i 1. klasse og tysk/fransk i 5. klasse. Se dem på <http://tidligereprogstart.ku.dk/sprogpas/>.

4

Forståelsesstrategier – lytte- og læsetricks

Tysk i 5. klasse

Forståelsesstrategier – lytte- og læsetricks

Tysk i 5. klasse

ARK 37-38

Baggrund

Vi er i tysk i 5. klasse. Eleverne har haft tysk som andet fremmedsprog i et par måneder eller måske i et halvt år. Ved den første lejlighed, når en elevs fødselsdag falder sammen med tysktimen, griber du muligheden for at introducere en tysk fødselsdagssang – gerne som et led i emnet 'Geburtstag feiern'.

Der findes forskellige tyske fødselsdagssange, eksempelvis *Viel Glück und viel Segen* eller den engelske *Happy birthday*, der i Tyskland ofte synges på engelsk, men også findes med tysk tekst (*Zum Geburtstag viel Glück*). De senere år er Rolf Zuckowskis fødselsdagssang, som er kendt under en af refrænets linjer *Wie schön, dass du geboren bist*, blevet meget populær i Tyskland. Et videoklip med denne sang er omdrejningspunktet for dette nedslag:

<https://www.youtube.com/watch?v=XaKPbXXbtWY>

I videoklipet formidles sangen i tekst, sang og levende billeder;

en multimodal form, som er et godt udgangspunkt for et fokuseret arbejde med dine elevers lytte- og læsestrategier. Sangen har tre strofer og et refræn, og melodien er let tilgængelig (se sangteksten i bilag 3).

Når du læser sangteksten første gang, vil din umiddelbare reaktion muligvis være, at teksten er alt for svær for en 5. klasse, som lige er begyndt at lære tysk. Tekstens indholdsside er unægtelig udfordrende; den indeholder mange gloser og formuleringer, som vil være ukendte for elever i 5. klasse, og selv mere øvede tyskelever vil måske have vanskeligt ved at forstå teksten. Eksempelvis er linjen i tredje strofe ”... dass die Schwarte kracht” en temmelig usædvanlig omskrivning og et for de fleste ukendt udtryk til beskrivelse af en glad, livlig fødselsdagsfejring:

Men gør det noget, hvis dine elever i starten af tyskundervisningen i 5. klasse ikke formår at forstå hver enkelt detalje af teksten? Vil vi ikke som sproglærere netop fra starten lære eleverne, at de ikke behøver at snuble over hvert enkelt ord og udtryk, som de ikke forstår, og at det ikke er nødvendigt at oversætte ord for ord for at nå frem til en global forståelse? Kender vi det ikke fra os selv, at vi kan finde glæde i at synge med på et fremmedsprog, selvom vi ikke fuldstændigt forstår teksten og kun har en overordnet forståelse af tekstens indhold?

Formålet med valget af denne sangtekst i multimodal form og måden at arbejde med den på er netop at give eleverne en

sanselig helhedsoplevelse og at gøre dem bevidste om lytte- og læsestrategier. Eleverne lytter til tekst og melodi, de forbinder de levende billeder med skrevne ord, de opfanger enkelte ord og udtryk, og ikke mindst øver de udtale, når de synger med. Dine elever får herved erfaring med, at de ikke nødvendigvis behøver at oversætte ord for ord for at danne sig et helhedsindtryk og nå frem til en overordnet global tekstforståelse.

I arbejdet med *Wie schön, dass du geboren bist* sætter du først og fremmest fokus på dine elevers lytte- og læsestrategier. Træning i valg og anvendelse af strategier er en vigtig del af fremmedsprogsundervisningen og sigter mod, at sprogeleverne lærer at anvende forskellige strategier og opnår en god strategisk kompetence. I denne sammenhæng gælder det især billeders funktion og sammenhængen mellem tekst og billeder for den globale tekstforståelse: Hvordan og hvornår kan billederne bruges bevidst som strategi til betydningsafklaring af ukendte ord og udtryk? Kan man via rytme, melodi og kontekst gætte ukendte ords betydning? Kan man trække på sproglig viden fra modersmål eller andre sprog?

I det følgende skitseres et todelt arbejde med i alt seks trin, hvor første del handler om *Wie schön dass du geboren bist*, og anden del inddrager **ARK 37-38** med fokus på lytte- og læsetricks.

Første del: *Wie schön, dass du geboren bist*

Trin 1: Videoklip uden lyd

Dine elever kommer til se videoklipet med fødselsdagssangen *Wie schön, dass du geboren bist* flere gange. Allererst afspiller du videoen for dem uden lyd og uden på forhånd at fortælle dem, hvad sangen handler om. Først bagefter beder du dine elever gætte på, hvad sangen handler om.

Herefter afspiller du videoklipet anden gang – igen uden lyd. Denne gang stopper du videoen efter hver strofe og refræn og skriver elevernes bud på tekstens indhold og betydning på tavlen.

Afspil så videoklipet en tredje gang, stadig uden lyd. Denne gang stopper du videoen nogle steder, hvor dine elever har gættet (næsten) rigtigt eller ved centrale udsagn og billeder. Du tilføjer

her selv centrale gloser som 'regnen', 'Geburtstag', 'Geburtstagskind', 'gratulieren', 'Sonnenschein', 'Montag', 'Dienstag' og 'Mittwoch'.

Vær opmærksom på at spørge dine elever om deres begrundelser for deres hypoteser, både når de gætter rigtigt, og når de gætter forkert. Hermed gør du dine elever bevidste om de strategier, som de skal lære at trække på – eksempelvis brug af billeder eller at trække på forhåndsviden om emnet og konteksten.

Regnvejrssky => 'regnen' => regn, regne?

Stork med baby => 'geboren' => nyfødt, fødsel?

Trin 2: Videoklip med lyd

Herefter afspiller du videoklipet med lyd, så eleverne for første gang hører sangen. Første gang lader du eleverne lytte til sangteksten og danne sig et helhedsindtryk af den. Når du afspiller videoklipet med lyd anden gang, kan du stoppe videoen undervejs og løbende undersøge, om det at lytte til sangteksten giver anledning til nye hypoteser om indholdet i strofer og refræn. Måske har eleverne opfanget nye ord og udtryk; måske husker de nu ord i kraft af gentagelsen.

Nye ord eller udtryk tilføjes løbende på tavlen. Du kan også selv pege på centrale ord eller udtryk, fx "Wie schön, dass du geboren bist, wir hätten dich sonst sehr vermisst". Det er vigtigt, at du opfordrer eleverne til at trække strategisk på deres viden fra dansk som gættestrategi (fx 'gratulieren'), ligesom du kan påpege analogier i orddannelse på dansk og tysk (fx 'fødselsdag' og 'født' på dansk, 'Geburtstag' og 'geboren' på tysk) eller at gætte ud fra dele af sammensatte ord 'Geburtstagskind' = 'Geburtstag' + 'kind').

Efterhånden har I en del ord og udtryk på tavlen. I de første gennemlytninger har I sikkert brugt en blanding af dansk og tysk, og efterhånden kan du tilføje flere og flere tyske glosser.

Trin 3: Sangtekst som læsetekst

Nu deler du sangteksten ud til eleverne (se bilag 3). Først lader du eleverne forsøge at læse teksten selv; herefter kan de følge med i teksten, mens du afspiller videoklippen igen. Herved får eleverne mulighed for at læse og lytte samtidig, og de lytter til ord, forbinder ord med lyd, melodi og rytme, mens de læser.

Efterfølgende beder du eleverne læse sangteksten højt for hinanden i mindre grupper. Eleverne skiftes til at læse nogle linjer fra stroferne, og refrænet læser de sammen i kor. Måske spørger nogle af eleverne dig til udtale eller betydning af specifikke ord og udtryk. Giv ikke med det samme eleverne en forklaring på dansk, men opfordr dem til at gætte ud fra kontekst og billeder og lad dem diskutere og forhandle om betydning i gruppen.

Trin 4: Fælles opsamling

Efter højt læsningen i grupper opsamles arbejdet med *Wie schön, dass du geboren bist* med en fælles klassesamtale. Det sker ved, at I i fællesskab fremstiller et mind-map på tavlen. Du skriver 'Geburtstag feiern' i midten og føjer med hjælp fra eleverne vigtige ord og udtryk fra sangen til.

Trin 5: Fællessang

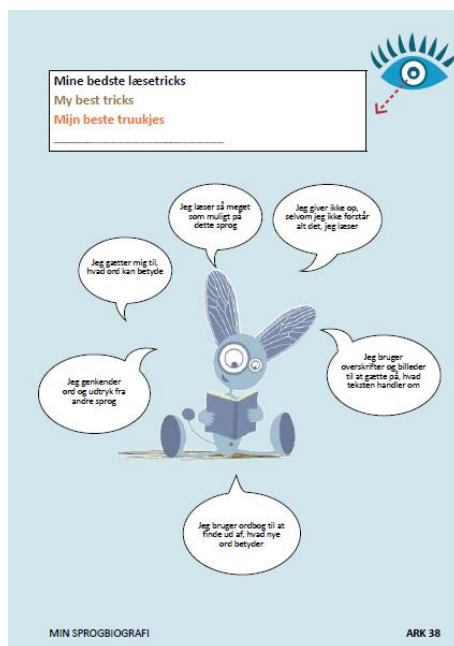
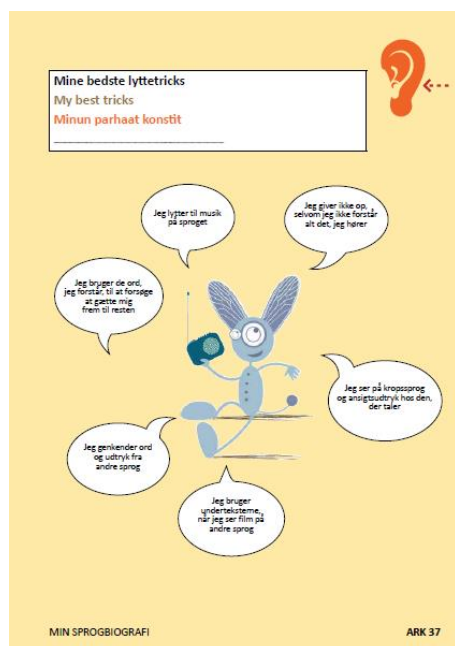
Som afslutning afspiller du en sidste gang videoklippen med lyd og opfordrer denne gang alle til at synge med. Herved får dine elever mulighed for at øve udtalen yderligere, samtidig med at de velkendte linjer efterhånden læres udenad og indgår i elevernes hukommelse som automatiserede sproglige enheder eller chunks.

Du kan eventuelt slutte denne del af arbejdet med at lade eleverne danne en kreds omkring fødselsdagsbarnet og bede alle synge sangens refræn for fødselsdagsbarnet.

Anden del: Lytte- og læsetricks

Trin 6

Sigtet med arbejdet med *Wie schön, dass du geboren bist* er at gøre eleverne bevidste om lytte- og læsestrategier. Derfor er det efter arbejdet med sangen – eventuelt i næste tysktime – tid til at introducere eleverne for **ARK 37** og **38**, der sætter fokus på henholdsvis lytte- og læsetricks:

Målet er, at eleverne gennem arbejdet med arkene bliver bevidste om, hvilke strategier de bruger og betragter som hjælp. Du kan facilitere deres arbejde ved at stille støttespørgsmål, der både rækker tilbage til arbejdet med *Wie schön, dass du geboren bist*, ind i arkene og fremad mod nye strategier:

- Hvordan kunne I gætte, hvad ordene betød?
- Hvordan brugte I billederne i videoen?
- Hvornår forstod I betydningen af ord og udtryk – uden at slå op?
- Hvilke nye 'tricks' har I lært?
- Hvis du var kaninen på arket, hvad ville du så skrive i en ny taleboble?
- Hvad kan fremadrettet hjælpe dig med forståelsen, når du møder en svær tekst?

Perspektivering

Arbejdet med *Wie schön, dass du geboren bist* peger på potentialet i at inddrage videoklip – med og uden lyd – i begynderundervisningen i fremmedsprog med henblik på udvikling af hensigtsmæssige lytte- og læsestrategier. I nedslaget her var det tekstlige omdrejningspunkt en sang, men andre former for videoklip, reklamer og kortfilm kan udfylde lignende funktioner. En væsentlig pointe er, at du som sproglærer ikke på forhånd fravælger tekster, som umiddelbart virker vanskeligt tilgængelige sprogligt set, men tværtimod bringer dem i spil i fremmedsprogsundervisningen med et strategisk sigte.

Videoklippen med *Wie schön, dass du geboren bist* peger desuden på, hvordan autentiske tekster kan åbne for arbejde med kultur og samfund. Arbejdet med emnet 'Feste feiern' kan give anledning til, at du sammen med dine elever udforsker ligheder og forskelle knyttet til kulturelle traditioner. Emnet 'Feste feiern' egner sig til alle klassetrin og kan være med til at belyse, hvordan man fejrer (familie-)fester og kulturelle højtider i et interkulturelt perspektiv.

Eksemplet 'Geburtstag feiern' i 5. klasse viser, hvordan meningsfulde sproglige og kulturelle input kan kobles med strategisk læring af fremmedsprog: Eleverne lærer at trække på både sprogligt bundet viden (viden fra modersmål eller andre sprog, viden om orddannelse osv) og sprogligt ubundne erfaringer (viden om tekstgenre, forhåndsviden om emnet etc).

Ikke mindst lærer eleverne, at en teksts budskab sagtens kan forstås, uden at de klammer sig til ord-for-ord-oversættelse. Det kan give eleverne et sprogligt selvtillidsboost, som er afgørende i

den første undervisning i deres andet fremmedsprog, og som kan være med til at opbygge den sproglige selvtillid og nysgerrighed, som har afhørende betydning både i og uden for fremmedsprogsklasseværelset.

5

Tekst, genre og kultur

Engelsk i 6. klasse

Tekst, genre og kultur

Engelsk i 6. klasse

ARK 19-21

Baggrund

Vi er i engelsk i 6. klasse. Dine elever har nu haft engelsk i mere end fem år, og de har desuden haft tysk eller fransk siden 5. klasse. I dette nedslag tager vi udgangspunkt i, at det er juletid. Op til jul arbejder man i engelskundervisningen ofte med jul og juleskikke i engelsktalende lande.

Netop arbejdet med traditioner og skikke i engelsktalende lande er tit i fokus, når der arbejdes med kultur i engelskundervisningen. Hvordan fejrer man traditionel engelsk/amerikansk/australsk jul? Hvordan ligner den en traditionel dansk jul, og hvordan er den forskellig? Det er blandt andet gennem et sådant komparativt arbejde, at eleverne i engelsk møder andre kulturer og måske får nye perspektiver på deres egne kulturelle traditioner. Det er ikke givet, at alle dine elever fejrer jul, men de fejrer muligvis andre højtider, som I måske har snakket om i klassen.

I engelsk i 6. klasse er det oplagt at koble arbejdet med højtider med det skriftlige arbejde med genrer og teksttyper. I nedslaget her er det tekstlige omdrejningspunkt en opskrift på traditionel engelsk Christmas Pudding, og forløbet munder ud i, at dine elever selv skal producere en madopskrift på engelsk. Opskriften på Christmas Pudding kommer således til at fungere som modeltekst for elevernes arbejde med selv at producere en madopskrift.

ARK 21 i Europæisk sprogportfolio lægger netop op til, at eleverne som et led i sprogundervisningen skal producere deres egen madopskrift – men helt uden stilladsering af skriveprocessen:

Opskrift Recipe Recept	
------------------------------	--

Mad fra andre lande
Food from other countries
Dokumenat til ARK 21

Land		navn	
Opskrift			

Illustration
Illustration af maden

MIN SPROGPROGRAM ARK 21

En sådan stilladsering sigter det forløb, der beskrives i dette nedslag, mod at etablere.

Forløbet er tænkt som en efter-aktivitet i et længere tematisk forløb om højtider. I sådanne forløb spiller mad ofte en stor rolle. Men hvor du måske tidligere har haft fokus på, hvad der spises til hvilke højtider, er fokus her på, hvilken betydning en bestemt ret tilskrives i forbindelse med en bestemt højtid. Den engelske Christmas Pudding har en særlig historie og tilskrives en særlig betydning, og den kan derfor fungere som illustration af, at madtraditioner ikke alene handler om mad; mad er også i høj grad kultur. Denne pointe kobles i forløbet med et fokus på madopskriften som teksttype med eget formål, struktur og sproglige kendetegn.

The History of Christmas Pudding:

<http://www.history.com/news/hungry-history/the-holiday-history-of-christmas-pudding>

Første del: Madkultur

Som optakt til arbejdet med madopskrifter i forbindelse med højtiden jul lader du dine elever udfylde **ARK 19**. Her inviteres eleverne til at skrive om deres egne erfaringer med skikke fra andre lande og kulturer, som de kender til. Det kan være, at de har oplevet, at man i nogle familier i Danmark sidder sammen ved

Anden del: På opdagelse i madopskriften som teksttype

Tidligere i engelskundervisningen har I sikkert arbejdet med juletraditioner i engelsktalende lande. Du har talt med dine elever om jul i England og Australien, og I har drøftet forskelle og ligheder, herunder forskellen på årstiderne i England og Australien og deres indflydelse på, hvordan man fejrer jul.

Det kobler du nu til madtraditioner i forbindelse med julen – nærmere bestemt juledesserter. I kan sammenligne den traditionelle engelske Christmas Pudding med en australsk Tropical Pavlova. Hvor den tunge Christmas Pudding passer til det mørke, engelske julevejr, passer den noget lettere og friske pavlova til det varme og solrige australske sommervejr i december. Det er oplagt også at inddrage den traditionelle danske juledessert ris a l'amande (Danish Rice Pudding). Det er formentlig ikke alle dine elever, der spiser ris a l'amande til dessert til jul – præcis som det ikke er alle i England, der spiser Christmas Pudding. Herunder finder du links til tre opskrifter på juledesserter på engelsk, som du eventuelt kan bruge:

Christmas Pudding with Custard Sauce:

<http://www.saveur.com/article/Recipes/Christmas-Pudding-with-Custard-Sauce>

Tropical Pavlova:

<http://www.delicious.com.au/recipes/tropical-pavlova/48906905-d761-4b9d-ab19-a547c0675e24>

Danish Rice Pudding with Raspberry Sauce:

<http://www.food.com/recipe/danish-rice-pudding-w-raspberry-sauce-ris-a-la-mande-383685>

Trin 2

Med forforståelsen på plads kan du nu sammen med dine elever stille skarpt på madopskriften som genre. For alle teksttyper, som vi genkender som en genre, gælder det, at de er kendetegnet ved nogle specifikke karakteristika, der adskiller dem fra andre genrer. Fælles for alle genrer er, at de har et specifikt *formål*; en bestemt overordnet *struktur*; og nogle bestemte *sproglige træk*.

Christmas Pudding with Custard Sauce

Serves 12

For the pudding

1 tbsp. butter
3 ½ cups fresh white bread crumbs
2 cups dried currants
1 ¾ cups seedless golden raisins
1 ¾ cups seedless raisins
1 ½ cups light brown sugar
1 cup self-rising flour
⅓ lb. cold beef suet, membranes removed, grated
⅔ cup stout, such as Guinness
¼ cup finely chopped candied lemon peel
¼ cup finely chopped candied orange peel
¼ cup slivered almonds
1 tsp. freshly grated nutmeg
½ tsp. ground allspice
½ tsp. salt
3 eggs, lightly beaten
1 granny smith apple, stemmed, cored, peeled, and coarsely grated
Juice and finely grated zest of a small orange

For the custard

4 cups milk
½ cup sugar
8 egg yolks
¼ tbsp. flour
1 vanilla bean, halved lengthwise
½ cup brandy, optional

Instructions

1.

For the pudding: Grease a 10-cup pudding basin or a heatproof ceramic bowl with butter; set aside. Put bread crumbs, currants, raisins, sugar, flour, suet, stout, peels, almonds, nutmeg, allspice, salt, eggs, apple, and orange juice and zest into a large bowl; mix well. Transfer mixture to basin; pat down to remove any air pockets. Cover basin with 2 layers of waxed paper and 2 layers of foil; tie tightly with twine.

2.

Put basin on a rack in a wide deep pot. Add enough water to reach two-thirds of the way up the sides of the basin. Cover; bring to a simmer over high heat. Reduce heat to medium-low to maintain a simmer; steam for 8 hours (replenish water as necessary). Carefully remove basin; let cool slightly, about 10 minutes. Remove twine, foil, and paper. Run a knife around edge of pudding to loosen it; turn it out onto a serving platter.

3.

For the custard: Whisk together milk and sugar in a small pot; bring just to a boil over medium-high heat. Whisk yolks in a medium heatproof bowl until frothy. While whisking constantly, gradually pour in hot milk mixture; whisk in flour and vanilla. Pour water into a medium pot to a depth of 2"; bring to a simmer over medium-low heat. Place bowl of egg-milk mixture over simmering water; cook, stirring constantly, until it resembles a thin pudding, about 35 minutes. Strain custard through a fine sieve into a pitcher or bowl.

4.

To serve: Warm brandy in a pot; carefully light brandy with a match and pour over pudding. When flames die out, serve with custard (4 tbsp. per serving).

Du skal nu lade dine elever gå på opdagelse i den engelske madopskrift som genre. Som minimum giver du dine elever adgang til opskriften på Christmas Pudding på forrige side, men det er en god ide at lade dem sammenligne den med en anden opskrift – det kan være opskriften på Danish Rice Pudding eller Tropical Pavlova eller en anden opskrift på engelsk. Pointen ved at arbejde sammenlignende med to opskrifter i stedet for en enkelt er, at det kan gøre det lettere for eleverne at få øje på de fælles kendetegn, der karakteriserer genren.

Uanset om du lader dine elever arbejde med en eller to madopskrifter som modeltekst, er målet, at de skal opdage og beskrive en madopskrifts *formål*, *struktur* og *sproglige træk*. Fortæl dine elever, at de skal gå på opdagelse i teksten/teksterne og finde frem til, hvad der karakteriserer en engelsk madopskrift, fordi de senere selv skal finde på og skrive en madopskrift på engelsk.

Lad eleverne starte med *formålet*: Hvad bruger man en madopskrift til, hvilket formål tjener en madopskrift? Eleverne arbejder i små grupper, hvor de diskuterer og skriver ned, hvad de mener, at formålet med en madopskrift er: At fortælle, hvordan en ret laves. Herefter samler I op på klassen og får lavet en fælles definition af formålet med en madopskrift – selvfølgelig på engelsk. Denne definition skal gemmes, da den danner grundlag for det senere skrivearbejde.

Herefter skal dine elever se nærmere på *strukturen* i en madopskrift: Hvilke tekstlige indholdselementer indeholder en madopskrift? Eleverne fortsætter i deres grupper med at gå på opdagelse i teksten/teksterne og diskuterer sig frem til en beskrivelse af strukturen, fx trin-for-trin beskrivelse. Igen samler I op på klassen og finder frem til en fælles forståelse og beskrivelse af en madopskrifts struktur, som fastholdes til senere brug.

Til sidst skal dine elever finde frem til de centrale *sproglige træk* i en madopskrift: Hvad kendetegner det sprog, der bruges i en madopskrift? Som hjælp kan du opfordre eleverne til at se nærmere på verberne i teksten og identificere deres form (bydeform). Tal med dine elever om, hvorfor det netop er denne form af verbet, der bruges i en opskrift, og hvordan denne form

hænger sammen med en madopskrifts formål. Andre vigtige sproglige træk i opskriften på Christmas Pudding er:

- Engelske mængdeudtryk og forkortelser:
'cup', 'tsp.', 'tbsp.'
- Præpositionsforbindelser:
'**through** a fine sieve', '**into** a pitcher', '**around** edge'
- Komplekse tidsudtryk:
'**until** it resembles...', '**when** flame dies out...'
- Mådesudtryk:
'carefully', 'constantly', 'gradually', 'finely', 'coarsely', 'tightly', 'slightly'
- Udtryk for konsistens og forarbejdning:
'dried', 'chopped', 'candied', 'grated', 'peeled'

Endnu engang samler I op på klassen og laver en fælles liste over madopskriftens sproglige træk. Sammen har I nu skabt overblik over en engelsk madopskrift som genre. Denne oversigt danner grundlag for det videre arbejde, hvor eleverne med støtte i oversigten over madopskriftens formål, struktur og sproglige træk skal producere deres egne madopskrifter på engelsk.

Del 3: Elevernes egne madopskrifter

Nu er det tid til, at dine elever skriver deres egne engelske opskrifter på deres bedste jule- eller højtidsdessert – det vil sige en dessert, som ikke alene smager godt, men som også på en eller anden måde afspejler en højtid og har betydning for dem. Eleverne arbejder igen i par eller små grupper, så der skabes rammer for forhandling af betydning, både sprogligt og indholdsmæssigt.

Trin 1

Dine elever kan starte skriveprocessen med en brainstorm. De lægger ud med individuelt at overveje følgende spørgsmål:

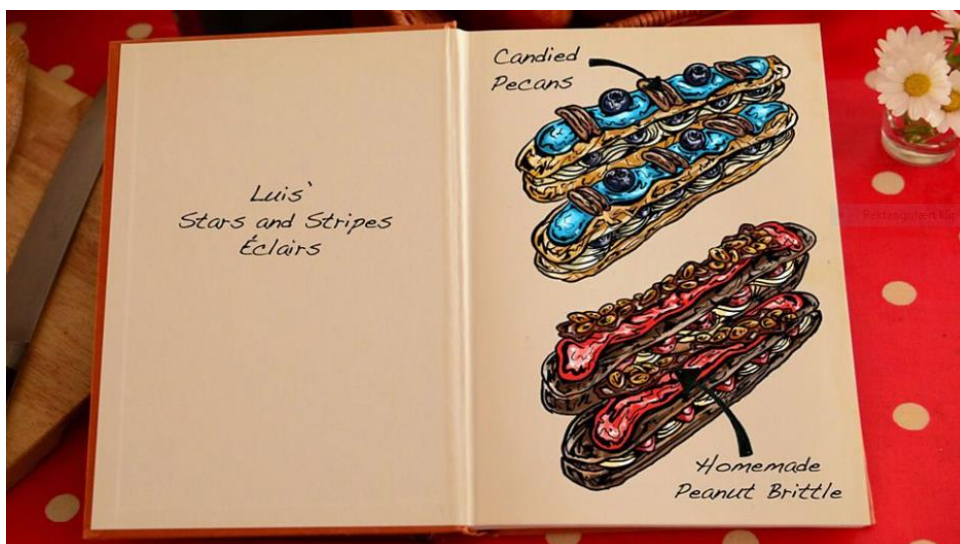
- Hvad kan jeg godt lide ved en dessert og hvorfor?
- Hvordan er desserten: kold, varm, luftig, mættende, let, sød, frisk?
- Hvilke ingredienser er vigtige? Lav en liste over 5 prioriterede hovedingredienser!

Trin 2

Efter den individuelle brainstorm mødes dine elever i deres grupper og udveksler idéer. De skal nu bestemme sig for en dessertidé, som de vil arbejde videre med i fællesskab. På dette trin skal de finde frem til, hvilke hovedingredienser deres dessert rummer, og hvordan den ser ud. Er det en kagedessert? En flydende dessert? Hvilken højtid knytter desserten sig til, og hvilke kulturelle værdier og traditioner knytter der sig til desserten? Forbindes desserten med et særligt land eller sted?

Lad eventuelt dine elever møde en anden gruppe og præsentere deres idéer, før de lægger sig endeligt fast på deres dessert. Tilbage i deres egne grupper skal dine elever mere præcist beskrive deres dessert. De kan eksempelvis tegne desserten og de centrale ingredienser.

Måske giver det mening, at I ser klip fra engelsksprogede bageprogrammer som *The Great British Bake Off* eller *The Great Australian Bake-Off*? Dine elever kender måske den danske udgave *Den Store Bagedyst* og kan i de engelsksprogede versioner lade sig inspirere både af det anvendte bageordforråd og af præsentationerne af deltagernes bagværk.

<http://www.bbc.co.uk/programmes/articles/4fr6jXM3XQpXG9sc8totQH/meet-the-great-british-bake-off-illustrator-tom-hovey>

The Great British Bake Off:

<http://www.bbc.co.uk/programmes/b013pqnm>

The Great Australian Bake Off:

<https://www.foxtel.com.au/whats-on/foxtel-insider/lifestyle/food/the-great-australian-bake-off.html>

Trin 3

Nu starter selve skriveprocessen, hvor dine elever i grupper skriver deres egne opskrifter. I skriveprocessen fungerer jeres fælles arbejde med madopskriftens formål, struktur og sproglige træk som model for elevernes egen tekstproduktion.

Skriveprocessen foregår på klassen, og din rolle er at støtte eleverne, når de har brug for det og sørge for, at de løbende får respons på deres arbejde med opskriften. Her kan jeres fælles arbejde med madopskriftens genrekarakteristika tjene som rettesnor for din respons til eleverne:

- Rummer jeres opskrift en god overskrift og en indbydende illustration af desserten?
- Har I en udtømmende ingrediensliste og en klar fremgangsmåde?
- Se på jeres verber – har de den rette form?
- Bruger I de korrekte engelske mængdeudtryk?
- Har I været omhyggelige med at bruge præcise og passende mådesudtryk?
- Er jeres tidsudtryk præcise og forståelige?

Trin 4

Forløbet slutes af med, at eleverne præsenterer deres opskrifter for hinanden. Udgangspunktet kan være **ARK 21** – eller måske finder du et andet format mere hensigtsmæssigt.

Mad fra andre lande
Food from other countries
Desserts for 2-4 people

Land country	Mad dish

**Opskrift
recipe**

**Illustration
illustration**

ARK 21

Perspektivering

Det er oplagt, at dine elever får mulighed for at afprøve og smage deres dessertopskrifter. Det kan ske i et tværfagligt samarbejde med madkundskab, som eleverne sandsynligvis har i 6. klasse.

Hvis du lader dine elever forsøge at lave en anden gruppes dessert ud fra deres opskrift, kan det fungere som en anderledes læseforståelsesaktivitet for den gruppe, der laver desserten, mens det kan give forfattergruppen direkte feedback på deres opskrifs læsbarhed og læsevenlighed.

6

Dictogloss og fokus på sprogfærdigheder

Fransk i 6. klasse

Dictogloss og fokus på sprogfærdigheder

Fransk i 6. klasse

ARK 9, 10, 36, 42

Baggrund

Vi er i franskundervisningen i 6. klasse, og dine elever har haft fransk siden 5. klasse. Fra starten har du som lærer været opmærksom på, at alle fem færdigheder – lytte, læse, samtale, tale og skrive – indgår i sprogundervisningen. Måske har dine elever allerede arbejdet med Europæisk sprogportfolio i deres engelskundervisning.

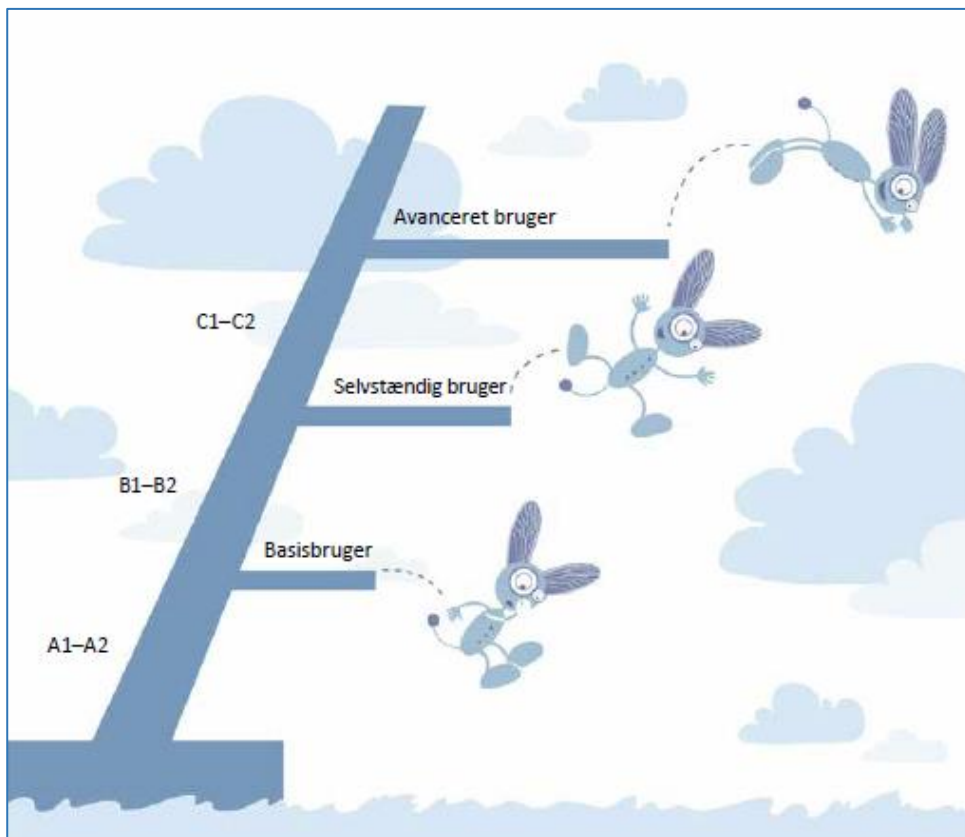
I dette nedslag er fokus på, hvordan man kan udvikle sine forskellige sprogfærdigheder. Omdrejningspunktet er en dictogloss-aktivitet, som danner udgangspunkt for et refleksionsarbejde, hvor dine elever inviteres til en samtale om sprogfærdighed med det formål, at de bliver mere bevidste om, hvordan de udvikler deres forskellige sprogfærdigheder. Her kommer **ARK 9, 10, 36** og **42** fra Europæisk sprogportfolio i spil, fordi disse ark netop har fokus på, hvordan sprogfærdigheder udvikles over tid, og hvordan man bliver bedre til sprog.

Forud for aktiviteten

Forud for denne aktivitet har grammatiske temaer været en integreret del af din franskundervisning. Eleverne har mødt nutidsbøjning af verber, forskellige artikler og substantivernes entals- og flertalsformer. Måske har I plancher i fransklokalet med eksempler på ordbøjninger eller tematiske grupperinger af ord fra tidligere temaer i franskundervisningen, og dine elever har løbende arbejdet med forskellige dialogiske øvelser og herigennem fået lejlighed til at udvikle både viden om fransk grammatik og talefærdighed på fransk.

Du har løbende talt med eleverne om, hvilke af de fem sprogfærdigheder de øver sig i at bruge, både i forbindelse med

forskellige aktiviteter i franskundervisningen og uden for undervisningen. Måske ved dine elever i 6. klasse også, at de i skolens franskundervisning kan forventes at nå i hvert fald A1-niveau og måske være på vej til A2-niveau – eventuelt med henvisning til niveauoversigten på **ARK 9**:

Hvad er dictogloss?

I denne aktivitet skal eleverne arbejde med dictogloss. Målet er både at øve forståelse af talt fransk om emner, hvor ordforrådet i overvejende grad består af kendte ord, og at gøre eleverne bevidste om, hvor langt de er nået, og hvad de allerede kan, når de lytter til talt fransk, og når de skal genkende ord på skrift og skrive ordene selv.

En traditionel dictogloss har fire trin:

1. Eleverne lytter til oplæsning af ukendt tekst
2. Eleverne lytter til teksten for anden gang og noterer stikord ned undervejs
3. Eleverne lytter til teksten en tredje gang med mulighed for at revidere stikord undervejs

4. Eleverne sættes sammen i grupper eller par og skal sammen forsøge at rekonstruere den originale oplæste tekst så præcist som muligt, både i form og indhold

En dictogloss træner således lytte- og skrivefærdighed, men også tale- og samtalefærdighed, fordi eleverne skal forhandle om rekonstruktionen af teksten på fremmedsproget. Læsefærdighed bringes også i spil undervejs. Når flere sprogfærdigheder på denne måde bruges i samme aktivitet, giver det eleverne gode muligheder for at opdage hvilke færdigheder, de bruger hvornår, til hvad og hvorfor.

I mange 6. klasser vil det endnu ikke være muligt for eleverne at forhandle på fransk, og derfor kan denne forhandling om den franske tekst foregå på dansk. En dictogloss kræver desuden et vist ordforråd på fransk. Derfor lægges der op til, at du gennemfører dictoglossen på en måde, hvor du stilladserer elevernes færdigheder undervejs. Dermed bliver der ikke tale om fuld rekonstruktion af den franske tekst, men om rekonstruktion af dele af teksten.

En passende dictogloss-tekst

Til en dictogloss skal du bruge en kort, sammenhængende tekst. Den skal være kort, fordi eleverne så har gode muligheder for at komme igennem hele teksten på den tid, der er til rådighed. Den skal desuden have et tema eller fortælle en historie, der er genkendelig for eleverne. Endelig er det en god idé, hvis teksten byder på nogle bestemte, kendte grammatiske udfordringer, idet eleverne så i rekonstruktionsfasen støttes i forhandling af form.

Lad os forestille os, at din 6. klasse har arbejdet med franske måltider og madspecialiteter. I har måske arbejdet med supermarkedsreklamer, menukort eller lignende, og eleverne har skullet fortælle, hvad de kunne lide ('j'aime x'), og hvad de hader ('je déteste x'). Måske har de lavet restaurant- eller cafédialoger, hvor de har øvet sig i at bestille mad og drikke og har herigennem mødt artikler og substantiver og deres bøjning.

Den følgende tekst udgør i denne sammenhæng et bud på en passende dictogloss-tekst, som rummer oplagte muligheder for at repetere nogle af de grammatiske mønstre, der ofte volder danske elever vanskeligheder, nemlig artikler og nutidsbøjning af verber:

Le matin, je préfère des céréales avec du lait et un verre de jus d'orange. Mais mon plat préféré, c'est le gâteau au chocolat ! Je déteste la bière et le café, mais j'aime le thé.

Je ne mange jamais de fromage et je ne bois pas d'alcool. Mes parents aiment beaucoup le fromage, mais ils ne boivent pas toujours de vin à tous les repas.

C'est bien de manger des légumes, mais moi, j'adore les frites !

I det følgende beskrives det, hvordan du gennem seks trin kan arbejde med dictogloss-teksten med henblik på både at styrke dine elevers lytte-, læse-, samtale-, tale- og skrivefærdighed på fransk og deres strategiske kompetence.

Trin 1: Første oplæsning – eleverne lytter

Du forklarer dine elever, at de nu skal lytte til din oplæsning af en fransk tekst. Fortæl dem, at de kommer til at høre teksten flere gange, og at de ikke forventes at forstå alt i denne første oplæsning. Eleverne sidder på dette trin hver for sig, og du forklarer, at de ikke i første omgang skal søge hjælp hos hinanden – det får de mulighed for senere.

Du læser nu teksten op første gang – langsomt og tydeligt. Du kan læse op fra skærm eller et print af teksten; det vigtige er, at eleverne ikke ser teksten.

Når du har læst teksten op første gang, giver du eleverne nogle minutter til at prøve at finde en passende overskrift til teksten – bare ét ord eller måske en kort sætning. Det kunne fx være

'Manger', 'En France' eller 'J'aime'. Eleverne skal roses for alle meningsfulde bud – også selvom de ikke nødvendigvis er grammatisk korrekte.

Trin 2: Anden oplæsning – eleverne tager noter

I anden omgang læser du teksten op igen, og du beder denne gang eleverne om at lytte og tage noter samtidig. Også på dette trin arbejder dine elever hver for sig. Mind dem gerne om, at de ikke forventes at stave korrekt eller at have grammatikken på plads i de ord eller udtryk, de skriver. Måske kan de endda vælge at skrive i en slags lydskrift, som de selv finder på.

Efter oplæsningen får eleverne nogle minutter til at vende sig mod sidekammeraten og sammenligne deres noter. Du roser eleverne, når de har kunnet skrive noget fra teksten ned og gør dem opmærksom på, at de får god brug for disse noter senere.

Trin 3: Tredje oplæsning – eleverne udfylder tekstens huller

Forud for tredje oplæsning uddeleler du en hultekst til eleverne. I stedet for at skulle rekonstruere den fulde tekst, kan de arbejde målrettet med at udfylde hullerne i teksten, hvilket letter sværhedsgraden betydeligt.

_____, je préfère _____ avec _____ et
_____ verre de jus d'orange. Mais mon plat préféré, c' _____ le
gâteau _____ ! Je déteste _____ bière et _____,
mais j' _____ le thé.

Je ne _____ jamais de fromage, et je ne _____ pas d'alcool.
Mes _____ beaucoup _____, mais ils ne
boivent pas toujours de vin à tous _____ repas.

C'est bien de _____ des légumes, mais moi, j' _____
_____ !

Hullerne i teksten er nøje udvalgt. Fokus kunne sagtens have været på andre sproglige aspekter, hvis du som lærer ønsker, at

eleverne skal have fokus på andre ord eller grammatiske forhold – eksempelvis kunne alle ord med accenter eller de personlige pronominer være taget ud. I denne version af teksten er de to førnævnte temaer i fokus, nemlig artikler med deres substantiver og nutidsbøjning af verber.

Du fortæller eleverne, at den version af teksten, du nu deler ud, har huller, som de sammen skal forsøge at udfylde. Måske fortæller du også, at alle hullerne enten er verber eller artikel+substantiv.

Du læser teksten op for eleverne en tredje gang. Undervejs må eleverne hver for sig prøve at udfylde tekstens huller, og efterfølgende får de god tid til i mindre grupper at forhandle sig frem til deres bedste bud på, hvad der skal stå i hullerne.

Måske læser du teksten op en fjerde gang, hvis du vurderer, at det er nødvendigt. Hvis du vurderer, at det er for vanskeligt for eleverne at udfylde hullerne i teksten uden yderligere støtte, kan du vælge at give eleverne – eller nogle grupper – en liste over de ord, der mangler, og lade eleverne pusle disse ord på plads. Du kan enten give eleverne ordene på en liste i tilfældig rækkefølge eller ordnet grammatisk som herunder:

Artikler	Substantiver	Verber
<i>le</i>	<i>matin</i>	<i>est</i>
<i>des</i>	<i>céréales</i>	<i>aime</i>
<i>du</i>	<i>lait</i>	<i>bois</i>
<i>un</i>	<i>chocolat</i>	<i>mange</i>
<i>au</i>	<i>café</i>	<i>aiment</i>
<i>la</i>	<i>parents</i>	<i>manger</i>
<i>le</i>	<i>fromage</i>	<i>adore</i>
<i>le</i>	<i>frites</i>	
<i>les</i>		
<i>les</i>		

Trin 4: Gruppearbejde - forhandling og rekonstruktion

Nu er der tale om gruppearbejde. Eleverne starter med at vise hinanden, hvad de hver især har skrevet på de tomme pladser. Herefter får de udleveret en ny hultekst og får at vide, at de nu skal forhandle sig frem til et fælles bud på den bedst mulige

udfyldning af hullerne på baggrund af deres individuelle udfyldninger. Grupperne får minimum 20 minutter til at diskutere sig frem til en fælles udfyldning af hullerne. Denne samtale foregår formentlig på dansk – men meget gerne med inddragelse af viden fra alle de sprog, som eleverne i gruppen kan trække på.

Du går rundt og lytter til gruppernes forhandling og lægger mærke til, hvad der er let og svært og hvilken viden og strategier, dine elever trækker på – både for om nødvendigt at kunne hjælpe eleverne og for at kunne bringe dine observationer i spil i det efterfølgende strategiarbejde.

Trin 5: Fælles opsamling

Efter gruppearbejdet er det tid til at samle op på klassen. Du viser enten den originale tekst på skærm eller uddeler den til eleverne, så de kan sammenligne gruppernes bud på en udfyldning af teksten med den originale tekst.

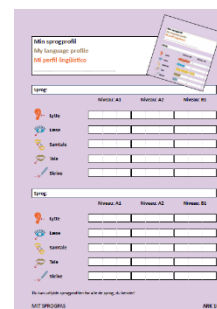
I en klassesamtale, som du som lærer stilladserer, inviterer du nu eleverne til at fortælle om, hvordan de har oplevet aktiviteten, hvad de gjorde, hvad der var let og svært og hvorfor. Du kan fx stille klassen følgende spørgsmål:

- Hvad gjorde I for at forstå teksten, da I hørte den første gang?
- Hvilke ord forstod I, da jeg læste teksten op de første par gange?
- Hvorfor tror I, at det var de ord, det var lettest at forstå?
- Hvad skrev I ned, da I skulle notere?
- Hvilke sprogfærdigheder var i spil, da I havde fået teksten med hullerne og skulle lytte igen?
- Hvornår skulle I bruge hvilke sprogfærdigheder?
- Hvordan var det at få teksten med hullerne?
- Forstod I alle de ord, I valgte at skrive ned?
- Hvordan skrev I ned, hvis I var i tvivl om, hvordan ordene skulle staves?
- Hvad skete der, da I skulle forhandle om, hvad der skulle stå i hullerne?
- Viste I hinanden, hvad I havde skrevet ned?
- Hvor enige var I?
- Hvad skete der, når I var uenige?

Trin 6: Fokus på sprogfærdigheder

Som afrunding på arbejdet med dictogloss inddrager du forskellige ark fra Europæisk sprogportfolio. Du starter med **ARK 10**, som eleverne måske har mødt tidligere – enten i din franskundervisning eller i deres engelskundervisning.

Som det fremgår af nedslag 3, er **ARK 10** en sprogprofil, hvor eleverne inviteres til selv at vurdere deres sprogfærdigheder på en niveauskala fra A1 – B1 inden for hver af de fem færdigheder lytte, læse, samtale, tale og skrive:

Sprog:		Niveau: A1	Niveau: A2	Niveau: B1
 Lytte				
 Læse				
 Samtale				
 Tale				
 Skrive				

I denne sammenhæng handler det om selvevaluering af sprogfærdigheder på fransk på baggrund af dictoglossen. Det egner **ARK 10** sig godt til, fordi det i kraft af symbolerne for de fem sprogfærdigheder giver eleverne et fint samlet overblik over sproglig kompetence.

Du kan eventuelt minde dine elever om, at slutmålet for skolens franskundervisning er A1, muligvis A2. Eleverne skal nu have tid til at overveje – med direkte afsæt i deres erfaringer fra arbejdet med dictogloss – hvor langt de mener, de er nået på fransk i de fem færdigheder. Arbejder I analogt, farvelægger eleverne skalaerne; arbejder I digitalt, klikker eleverne sig frem på skalaerne.

Når eleverne er færdige med deres selvevaluering, lægger de naturligvis arket i deres personlige sprogmappe. Du fortæller dem, at I senere i 6. klasse vil vende tilbage til arket og holde øje med, hvordan deres sprogfærdigheder udvikler sig.

Som et sidste led i aktiviteten kan du introducere eleverne for **ARK 36** og **42** for at skærpe deres opmærksomhed på, hvordan de kan blive bedre til fransk.

ARK 36 sætter fokus på, hvordan eleverne bedst lærer nye ord og udtryk. Lad gerne eleverne udfylde **ARK 36** i par eller mindre grupper. Fortæl eleverne, at de kan lade sig inspirere af kaninens udsagn i taleboblerne, men at de også er velkomne til selv at tilføje nye talebobler, hvor de med egne ord beskriver deres bedste strategier. Bed eleverne om at give hinanden konkrete eksempler på, hvordan de lærer nye ord og udtryk – enten med reference til dictoglossen eller til andre sammenhænge, både i og uden for skolens undervisning.

Du kan som lærer hjælpe eleverne på vej ved selv at give eksempler på, hvordan du bedst lærer nye ord og udtryk på et sprog, som du stadig er i gang med at lære. Måske giver det mening at lade arbejdet med arket udvikle sig til en brainstorm eller et mind-map over, hvad man kan gøre for at blive bedre til sprog – her primært fransk.

Til sidst skal eleverne enkeltvis udfylde **ARK 42**, hvor de skal sætte mål for deres sprogudvikling på fransk. For mange elever vil det være en vanskelig opgave at formulere mål, begrunde dem og angive, hvordan der kan arbejdes hen mod målene. Men med det systematiske arbejde med dictoglossen har eleverne en konkret erfaring at tage afsæt i.

Det er vigtigt, at eleverne har den fornødne tid, og at du som lærer er parat til at stilladsere deres arbejde med arket. Du kan her trække på dine observationer fra arbejdet med dictoglossen og fx stille eleverne spørgsmål som de følgende:

- Jeg lagde mærke til, at du syntes, det var svært at høre forskel på 'les' og 'le', måske kan det være et mål?
- Du kom ikke med så mange forslag, da I skulle fortælle om jeres udfyldning af hullerne, så det kunne måske være et mål, at du tør komme med bud og tage chancen, også selvom det ikke nødvendigvis er rigtigt?

Den sidste del af arket lægger op til, at eleverne skal evaluere resultatet af deres anstrengelser. Det er vigtigt, at I sammen

aftaler, hvornår I vender tilbage til arket – eksempelvis om et par måneder eller ved slutningen af skoleåret.

Perspektivering

At opnå en præcis og korrekt rekonstruktion af dictogloss-teksten er ikke det vigtigste mål med denne aktivitet – det centrale er snarere processen, hvor eleverne prøver sig frem, og udviklingen af deres bevidsthed om, hvad de gør, når de bruger de forskellige sprogfærdigheder.

Du spiller som lærer en afgørende rolle i dette arbejde. Det kan være meget svært for den enkelte elev at vurdere, hvor langt han eller hun er. For hvem og hvad er det, man sammenligner sig med? Du kan vælge at bruge dig selv som eksempel, når **ARK 10** præsenteres. Det kan også være, det giver mening, at en af eleverne frivilligt melder sig som en slags prøvekanin, så du som lærer kan tænke højt for klassen med afsæt i dine observationer: *”Du forstod jo faktisk det meste af første sætning, lagde jeg mærke til, og det er ellers en svær sætning. Du var god til at høre, at det skulle være ’avec du lait’. Og du brugte en god strategi, da du hørte ’céréales’, for du syntes, det lød som engelsk, ikke? Så du er nået langt med at lytte på fransk – måske til det første felt i A2”.*

Du kan også overveje at udvide med at opfordre eleverne til ikke alene at fokusere på fransk, men også udfylde profilen i **ARK 10** for andre sprog. Det oplagte valg er engelsk, som alle eleverne har haft siden 1. klasse. Men måske sidder der også elever i klassen, for hvem et andet sprog end engelsk er mere oplagt. Nogle af dine elever har måske et andet sprog end dansk som modersmål, som de kan udfylde profilen for, ligesom dansk naturligvis er relevant for alle elever. Et blik på tværs af sprog kan være med til at skærpe elevernes opmærksomhed på, hvor sammensat et fænomen sproglig kompetence er.

7

Strategier, når man er helt ny på dansk

Basisundervisning i dansk som andetsprog

Strategier, når man er helt ny på dansk

Basisundervisning i dansk som andetsprog

ARK 36-42

Baggrund

Vi er i basisundervisning i dansk som andetsprog.

Basisundervisning i dansk som andetsprog henvender sig til elever, typisk nyankomne, som ved optagelsen i folkeskolen ikke har de sproglige forudsætninger i dansk, der er nødvendige for at kunne deltage i den almindelige undervisning i klassen med tilstrækkeligt udbytte. Målet med basisundervisning i dansk som andetsprog er derfor, at eleverne lærer at forstå talt dansk i enkle former, at udtrykke sig i et enkelt dansk talesprog afpasset efter situation, at læse og forstå enkle tekster på dansk og at skrive enkle ord og sætninger på dansk.

Eleverne i basisundervisning i dansk som andetsprog kan have meget forskellige forudsætninger, men de har det til fælles, at de har et andet modersmål end dansk. Eleverne er ofte på meget forskellige niveauer i deres dansktilegnelse og har desuden meget forskellige skoleerfaringer med sig. På grund af denne spredning kan det være en stor udfordring at tilrettelægge fælles aktiviteter i en klasse eller på et hold, hvor der foregår basisundervisning i dansk som andetsprog.

Basisundervisning i dansk som andetsprog kan organiseres på forskellige måder, fx i modtagelsesklasser. Dette nedslag er baseret på en organisering på din skole, hvor du i et eller andet omfang har faste undervisningstimer med nyankomne elever i en modtagelsesklasse. En modtagelsesklasse får med jævne mellemrum nye elever, og eleverne indsluses gradvist i en almindelig klasse. Udgangspunktet her er en klasse, hvor de fleste af eleverne – måske med et par undtagelser – har været i modtagelsesklassen et halvt år eller mere.

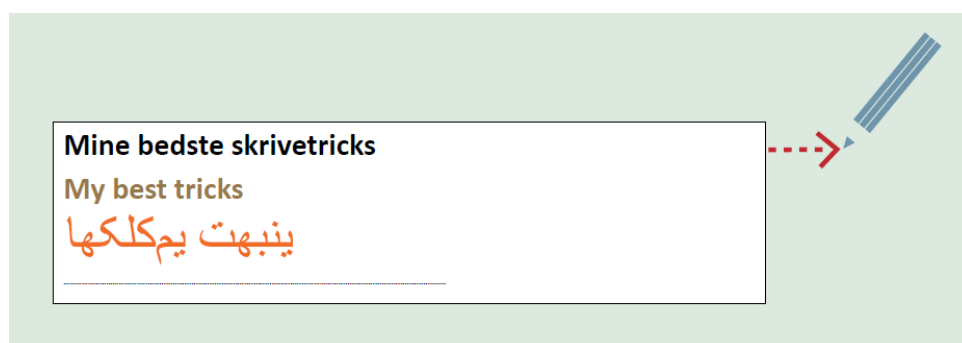
Fokus på strategier

I dette forløb er der et fælles fokus på strategier. Alle elever i

basisundervisning i dansk som andetsprog har nemlig stor gavn af at blive bevidste om de strategier, de allerede bruger til at lære sprog med, ligesom de har gavn af at lære om nye strategier, både til at kommunikere på dansk med og til at lære med.

Når man som eleverne i din basisundervisning er helt ny på dansk og i gang med at lære dansk som andetsprog, er alle fem færdigheder i spil: lytte, læse, samtale, tale og skrive. Det giver gode muligheder for et arbejde med bevidstheden om og træning i brug af strategier i basisundervisningen. Når dine elever læser eller lytter, bruger de gættestrategier til at forstå, hvad ord og udtryk betyder. Når de taler, bruger de omskrivningsstrategier til at forklare, hvad de mener. Når de skriver, bruger de forskellige strategier til at finde de rigtige ord, fx på internet, gennem Google Translate eller i ordbøger. Strategier har man brug for i alle skolens fag og brug af strategier er en del af alle fags Fælles Mål.

I dette forløb er der både fokus på strategier til at lære med og strategier til at kommunikere med. I Europæisk sprogportfolio kalder man strategier for 'tricks', som inddeles i henholdsvis lytte-, læse-, samtale-, tale- og skrivetricks:

Et temaforløb om 'Dyrehandel'

I basisundervisning i dansk som andetsprog arbejder man ofte med temaer, fordi det kan understøtte eleverne i deres ordforrådstilegnelse, at de i et forløb kan samle ord inden for det tema, der arbejdes med. I dette forløb er temaet 'Dyrehandel', men idéerne til arbejde med strategier og ordforrådstilegnelse kan du sagtens overføre til andre temaer, som du finder relevante i din modtagelsesklasse.

Hvis der er mulighed for det, er det oplagt at tage dine elever med på ture ud af skolen som led i arbejdet med et tema. Det behøver ikke være heldagsture, og stedet behøver ikke være en særlig attraktion som zoologisk have eller et museum. Det kan være en tur til byens plejehjem eller kirke, det nærmeste supermarked – eller som her en tur til byens dyrehandel. Fælles oplevelser af enhver art er meget befordrende for ordforrådstilegnelsen, fordi eleverne får en konkret forankret oplevelse af ordenes betydning og samtidig får en fælles referenceramme gennem arbejdet med temaet i klassen.

Forløbet, som beskrives herunder, tager afsæt i, at du som et led i arbejdet med temaet 'dyrehandel' har været på tur til byens dyrehandel sammen med dine elever og viser, hvordan du gennem fem trin kan sætte fokus på elevernes ordforrådstilegnelse og strategier med inddragelse af **ARK 36-42** fra Europæisk sprogportfolio.

Trin 1: Ord og ordforbindelser fra dyrehandlen

Allerede før turen til dyrehandlen har du gjort dig tanker om, hvilke ord og ordforbindelser der er centrale i temaet.

Husk, at eleverne oftest møder ordene i kontekst og måske oplever dem som udechifrerede chunks med en mere eller mindre uklar betydning, det vil sige forbindelser af ord, hvor det ikke nødvendigvis er klart for dine elever, hvor de enkelte ord starter eller slutter.

Når I kommer hjem fra dyrehandlen, fortæller du eleverne, at I nu skal arbejde med strategier, som man også kan kalde tricks. Du kan give eleverne eksempler på, hvad strategier er og opfordre dem til at være opmærksomme på, hvad de selv gør for at lære nye ord, for at forstå nye ord eller for at gøre sig forståelig med de nye ord, de lærer. Det kan være, at du har eksempler med dig selv i fremmedsprogssituationer, som du kan referere til.

Som efterbehandling af turen til dyrehandlen laver I nu et fælles mind-map på en tavle eller planche. Det væsentlige er, at eleverne får mulighed for at byde ind med ord, ordforbindelser og sætninger, som de kender på forhånd eller har hørt eller set i dyrehandlen. Du fungerer som sekretær og skriver elevernes forslag op og stilladserer dem undervejs, hvis de har brug for

hjælp til udtale eller mens de er i gang med at udtale eller forklare, hvad de hørte eller så i dyrehandlen.

Trin 2: Stilladseret skrivning med ord fra dyrehandlen

Efter brainstormen udvælger du ord og ordforbindelser fra tavlen eller planchen, som du mener, det vil give mening at fokusere på i det efterfølgende strategiarbejde. Du skal overveje, om det skal være hele sætninger, dele af sætninger eller enkeltord – eller en blanding. Det kan give god mening at inkludere ordforbindelser som 'hvæsse kløer' eller 'kæle med', sådan som det er tilfældet på elevarket herunder:

ORD FRA DYREHANDLEN

Dine egne sætninger til tavlen:				
				
Kæledyr:	Kæledyr har...	Kæledyr kan være...	Kæledyr bor i...	Sætninger om kæledyr:
Skildpadde(r) Leguan(er) Slange(r) Undulat(er) Hamster(e) Kanin(er) Marsvin Akvariefisk Mus	Skarpe kløer Flotte fjer Blød pels Spidst næb Blødt skind Skarpe tænder Hårdt skjold Glatte skæl Smukke finner Lang hale	Farlige Søde Små Store	Et bur Et terrarium Et akvarium	Slangen snor sig Kaninen spiser gulerod Undulaten hvæsser sine kløer Undulaten pudser sine fjer Drengen kæler med hamsteren Pigen fodrer akvariefiskene Man kan ikke gå tur med en fisk Man kan lege med marsvinet

Du skriver de valgte ord eller ordforbindelser på et ark, som du uddeler til hver af eleverne. Du fortæller eleverne, at de nu selv skal finde på et antal sætninger, der indeholder ord og ordforbindelser fra arket, og at de én efter én kommer op til tavlen for at skrive en sætning hver. Du kan hjælpe eleverne i gang ved at give eksempelsætninger som *"Vi så fisk i et akvarium"* – måske også fjollede, men grammatisk korrekte sætninger som *"Der var lopper i vores huer"*.

Trin 3: Fokus på ordforrådstilegnelse

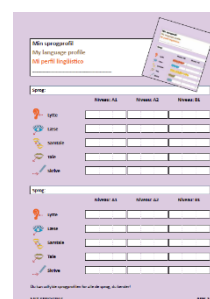
Med afsæt i skriveaktiviteten sætter du nu fokus på strategier til at lære ord og udtryk. Du fortæller dine elever, at det var tydeligt i skriveaktiviteten, at de har lært en masse nye ord og udtryk, og at de nu er godt i gang med at bruge dem. Fortæl dem også, at der kan være mange måder at lære ord på – vi bruger forskellige strategier eller tricks. Bed dem om hver især at overveje, hvordan de hver især bedst lærer nye ord og udtryk.

Som støtte til deres overvejelser inddrager du **ARK 36** – i print eller i digital form. Lad eleverne læse og diskutere udsagnene i taleboblerne og overveje, hvad der passer for dem. Tal gerne undervejs med eleverne enkeltvis om, hvad du har set har virket godt for ham eller hende.

Trin 4: Fra ord og ordforbindelser til de fem færdigheder

I dette trin bevæger I jer fra ord og ordforbindelser til de fem færdigheder. Fortæl eleverne, at vi har brug for at kende mange ord, både når vi lytter, læser, taler og samtaler, og når vi skriver. Du kan eventuelt bruge oversigterne på **ARK 10** til at visualisere de fem færdigheder for eleverne:

Herefter er det tid til at arbejde med **ARK 37, 38, 39, 40** og **41**, som eleverne får til rådighed enten i print eller digitalt. **ARK 37-41** knytter sig til de fem færdigheder og præsenterer strategier – som jo i Europæisk sprogportfolio kaldes 'tricks' – knyttet til hver

Perspektivering

For dine elever i basisundervisningen i dansk som andetsprog kan strategiarbejdet være en stor udfordring. Det er særdeles sprogligt krævende at reflektere over strategier med brug og tilegnelse af et andetsprog på et andetsprog. Arbejdet med arkene i Europæisk sprogportfolio vil derfor udgøre en krævende dansksproglig opgave, der kan styrke og udvikle elevernes ordforråd og dansksproglige kompetencer, men det er først og fremmest tænkt som et arbejde med elevernes bevidsthed om deres strategier.

Nogle af dine elever vil være mere vant til – og måske mere parate til – at reflektere over deres strategier end andre. Men mange studier viser, at alle elever bruger strategier, ubevidst eller bevidst, og at alle kan lære at blive gode til at bruge strategier. Du kan selv være en god rollemodel for dine elever ved løbende at bruge dig selv som eksempel og fx fortælle dem, hvad du gør, når du er på ferie i Spanien eller læser tekster eller ser film på engelsk.

Eleverne i basisundervisning i dansk som andetsprog kommer for det meste til undervisningen med solide sproglige kompetencer på deres modersmål. Er der elever i din klasse, som har samme modersmål, kan det være en stor støtte for dem, at du giver dem mulighed for at tale sammen om arkene og deres tricks på modersmålet som en hjælp til – alene eller i fællesskab – at formulere sig på dansk om deres strategier.

Det beskrevne forløb er ikke tænkt sammen med bestemte fag. Men det er oplagt, at du som lærer i basisundervisning i dansk som andetsprog knytter aktiviteterne i basisundervisningen til aktiviteter og praksisser i fag, som dine elever enten har allerede eller gradvist vil skulle deltage i. I temaet 'dyrehandel' kan du måske samarbejde med en af skolens natur og teknologi-lærere? I andre temaer vil det være oplagt at gå i skolekøkkenet og samle ord og ordforbindelser med fokus på vægt eller mål i et samarbejde med madkundskab eller i et samarbejde med idræt at rette opmærksomheden med ord og ordforbindelser som 'få pusten' eller 'holde balancen'.

Bilag 1:

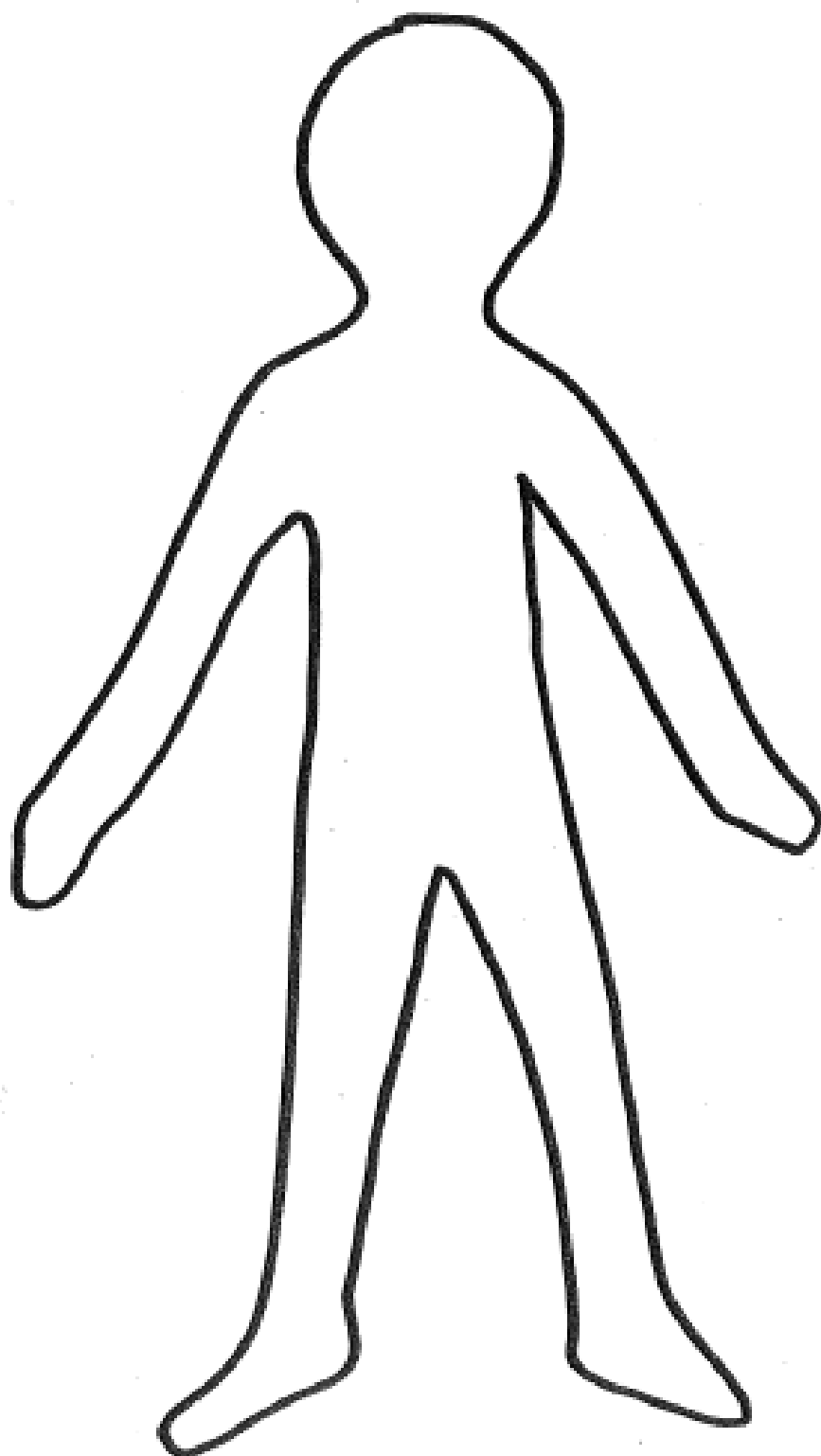
Tekst på andre sprog i Europæisk sprogportfolio

ARK	TEKST	SPROG
1	Europarådet	fransk
2	I din sprogportfolio kan du ...	armensk
3	Indhold	slovensk
4	Mig og mine sprog	vietnamesisk
4	Billede	arabisk
4	Jeg hedder	tegnprog
4	Jeg taler	bosnisk/serbisk
4	Jeg bor i/på	urdu
4	Min fødselsdag	georgisk
5	Sprog, som jeg kan en lille smule	norsk
6,7	Mine sprog ...	dari
6	Jeg kan forstå, når nogen taler	sydsamisk
6	Jeg kan tale med nogen på	filippinsk
7	Jeg kan skrive på	hindi
7	Jeg kan læse på	kantonesisk
8	Mine måder at bruge forskellige sprog på	thai
9	Bedre og bedre!	svensk
10	Min sprogprofil	spansk
14	Min sprogbiografi	tysk
15	Andre lande og mennesker	græsk
16	Hvad ved jeg om mennesker i andre lande	tyrkisk
16	Land	maori
16	Illustration	luxembourgsk
17	Jeg har lagt mærke til dette i andre lande	hebræisk
17	Land	tigrinya
17	Illustration	malayisk
18	Måder at hilse på andre mennesker	slovakisk
18	Jeg ved at ...	azerbadjansk
19	Skikke i andre lande	bangla
19	Land	berberisk
19	Illustration	amharisk
19	Kilde	kroatisk
20	Mad fra andre lande	albansk
20	Land	oromo
20	Ret	litauisk
20	Hvordan smagte det?	bulgarsk

21	Mad fra andre lande	lulesamisk
21	Land	kirundi
21	Ret	burmesisk
21	Opskrift	tjekkisk
21	Illustration	catalansk
22	Interkulturel opslagstavle	ungarsk
23	Dette vil jeg gerne lære mere om	ukrainsk
24	Mine sprogkilder	fransk
25	Ord og udtryk fra andre sprog	lettisk
26	Jeg kender nogen, der ...	estisk
26	... hedder	romansh/rætoromansk
26	... kommer fra	fransk
26	... bor i/på	koreansk
26	... taler	makedonsk
27	Mine bedste sprogkilder	japansk
28	Personer, jeg taler eller skriver med	italiensk
29	Sange, jeg har sunget med på	tysk
30	Gode internetsider på andre sprog	islandsk
31	Bøger, blade, tegneserier og aviser	kinesisk
32	Film på andre sprog	kurdisk
33	Mine yndlingsspil	tamil
34	Min sproglæring	finsk
35	Dette kan jeg lide at gøre for at lære sprog	portugisisk
36	Jeg lærer ord og udtryk bedst, når jeg ...	nordsamisk
37	Mine bedste lyttetricks	kvensk
38	Mine bedste læsetricks	nederlandsk
39	Mine bedste samtaletricks	spansk
40	Mine bedste taletricks	pashto
41	Mine bedste skrivetricks	persisk
42	Mit mål	tjetjensk
42	Hvad vil jeg blive bedre til?	rumænsk
42	Hvorfor?	serbisk/bosnisk/kroatisk
42	Hvad kan jeg gøre for at blive bedre?	russisk
42	Resultat	maltesisk
43	Alt dette kan jeg	panjabi
49	Bedre og bedre	polsk
55	På vej videre i skolen ...	irsk
63	Hvad vil jeg lægge i min sprogmappe?	svensk
64	Hvem vil jeg vise min sprogmappe til?	somali
65	Indholdet i min sprogmappe	swahili
Sidste side	Tak	fransk
Sidste side	Afprøvning	tysk
Sidste side	Oversættelser til andre sprog	'røversprog'
Sidste side	Inspiration	spansk

Bilag 2:

Kropssilhuetet til sprogportræt

Bilag 3:

Wie schön, dass du geboren bist

Musik og tekst: Rolf Zuckowski, 1981

1.

Heute kann es regnen, stürmen oder schnei'n,
denn du strahlst ja selber wie der Sonnenschein.
Heut ist dein Geburtstag, darum feiern wir.
Alle deine Freunde freuen sich mit dir,
alle deine Freunde freuen sich mit dir.

Wie schön, dass du geboren bist,
wir hätten dich sonst sehr vermisst.
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind.

Wie schön, dass du geboren bist,
wir hätten dich sonst sehr vermisst.
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind.

2.

Unsre guten Wünsche haben ihren Grund:
Bitte bleib noch lange glücklich und gesund.
Dich so froh zu sehen, ist, was uns gefällt.
Tränen gibt es schon genug auf dieser Welt,
Tränen gibt es schon genug auf dieser Welt.

Wie schön, dass du geboren bist,
wir hätten dich sonst sehr vermisst.
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind.

Wie schön, dass du geboren bist,
wir hätten dich sonst sehr vermisst.
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind.

3.

Montag, Dienstag, Mittwoch, das ist ganz egal,
dein Geburtstag kommt im Jahr doch nur einmal.
Darum lasst uns feiern,
dass die Schwarte kracht!
Heute wird getanzt, gesungen und gelacht,
heute wird getanzt, gesungen und gelacht.

Wie schön, dass du geboren bist,
wir hätten dich sonst sehr vermisst.
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind.

Wie schön, dass du geboren bist,
wir hätten dich sonst sehr vermisst.
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind.

Bilag 4:

Dictogloss

Dictogloss-tekst til oplæsning:

Le matin, je préfère des céréales avec du lait et un verre de jus d'orange. Mais mon plat préféré, c'est le gâteau au chocolat ! Je déteste la bière et le café, mais j'aime le thé.

Je ne mange jamais de fromage et je ne bois pas d'alcool. Mes parents aiment beaucoup le fromage, mais ils ne boivent pas toujours de vin à tous les repas.

C'est bien de manger des légumes, mais moi, j'adore les frites !

Hultekst til eleverne:

_____, je préfère _____ avec _____ et _____
verre de jus d'orange. Mais mon plat préféré, c'_____ le gâteau
_____ ! Je déteste _____ bière et _____, mais
j'_____ le thé.

Je ne _____ jamais de fromage, et je ne _____ pas d'alcool.
Mes _____ beaucoup _____, mais ils ne
boivent pas toujours de vin à tous _____ repas.

C'est bien de _____ des légumes, mais moi, j'_____ _____
_____ !

Hjælpeliste med ord til indsættelse i hultekst:

Artikler	Substantiver	Verber
le	matin	est
des	céréales	aime
du	lait	bois
un	chocolat	mange
au	café	aiment
la	parents	manger
le	fromage	adore
le	frites	
les		
les		